

התפתחות רוחנית על פי ספר יצירה

אלי מלכי

מרץ 2026

מבוא:

את המאמר [ספר יצירה – סיפורו של היקום](#) כתבתי לראשונה לפני כעשרים שנה, ובמהלך השנים ערכתי ופרסמתי אותו שוב בגרסה עדכנית. עד כה לא חשבתי שיש לי מה להוסיף לגבי הפרשנות לספר יצירה, מעבר למה שכתבתי במאמר הקודם. אולם בחודשים האחרונים התחילה להתבשל אצלי התובנה שישנו ממד נוסף בספר יצירה שאותו לא ראיתי קודם. הגורם לתובנה זו היה ספר, שנתקלתי בו במקרה ועורר את סקרנותי, ששמו:

[Leonora Leet](#) מאת [The Secret Doctrine of the Kabbalah](#)

בספר זה מקדישה לאונורה ליט מספר פרקים לספר יצירה, אבל עוסקת בהיבטים שלא ראיתי בעת שכתבתי את המאמר הקודם. לדעתה של לאונורה ליט ניתן לקרוא את ספר יצירה, הן כתיאור של התפתחות היקום, והן כמדריך מעשי להתפתחות רוחנית. היא מציינת בספרה שאת הרעיון הזה היא שאבה מפירושו של [אריה קפלן לספר יצירה](#). באחד הפרקים בספרה מפרשת לאונורה ליט את תיאורו של עשר הספירות, שמופיע בחלקו הראשון של ספר יצירה. היא טוענת שתיאור זה הוא למעשה מדריך להתפתחות התודעה, שנכתב באמצעות רמזים. טענה זו עוררה את סקרנותי ובעקבותיה חזרתי לקרוא שוב את אותם פסוקים בספר יצירה שבהם היא עוסקת. הקריאה החוזרת של ספר יצירה, לאור פרשנותה של לאונורה ליט, שכנעה אותי שאכן קיים בספר יצירה תיאור של התפתחות התודעה. עם כל זאת הפרשנות שלי לתיאור של התפתחות התודעה שמוצג בספר יצירה שונה מהפרשנות שמוצגת בספרה של לאונורה ליט.

הנושא שמשך את תשומת ליבי היה הקשר שנגלה לעיני בין תיאור הספירות בספר יצירה לבין תהליך השינוי הפנימי, שאותו אני מכיר מתרגול המדיטציה, שמכונה גם אלכימיה פנימית. המונח "אלכימיה פנימית" מתייחס לתהליך של התמרה (טרנספורמציה) של המרכיבים הנפשיים הגסים לאנרגיה מעודנת יותר. תהליך זה, שבאמצעותו הופכים המרכיבים הנפשיים הנמוכים לאנרגיה ברמה גבוהה יותר, מאפשר לתודעה לעלות ולהתחבר לממד הרוחני. בחלקו השני של המאמר אציג הסבר מפורט יותר של תהליך התמרה זה, ומדוע הוא מכונה אלכימיה פנימית¹.

הטענה שבה עוסק מאמר זה היא שבחלקים מסוימים מספר יצירה ישנו תיאור של אותו תהליך של התמרה שנקרא אלכימיה פנימית. פירוש זה איננו שולל את הפירוש שהצגתי במאמר הקודם שעל פיו ספר יצירה מתאר את תהליך היצירה של היקום, מהממד הרוחני אל הממד הפיזי. הנדבך הנוסף שמוצג במאמר זה הוא שבספר יצירה מתואר במקביל גם התהליך שמוביל ליצירתה של התודעה הגבוהה באדם. כבר בתנ"ך ישנם רמזים להקבלה שקיימת בין הפן המתגלה של האל לבין התודעה הגבוהה של האדם. מצד אחד האדם נברא בצלמו של אלוהים.

וַיִּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ... וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם" (בראשית, א' כ"ו-כ"ז).

¹ סטוארט פריין – המורה שלי – תמצת את מהותה של האלכימיה הפנימית בכותרת של ספרו החדש [Rudra Meditation – Transforming Life's Tensions into Joy and Love](#)

ומצד שני דמותו הנגלית של האל מתוארת כדמות אדם.

"וּמִמֶּעַל לָרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֵאשֵׁם כְּמִרְאֵה אֲבֹן סַפִּיר דְּמוּת כְּסֵא, וְעַל דְּמוּת הַכְּסֵא דְּמוּת כְּמִרְאֵה אָדָם עָלְיוֹ מְלַמְעָלָה." (יחזקאל, א', כ"ו) .

המשך המאמר בנוי כדלהלן:

הפרק השני סוקר את התהליך שנקרא אלכימיה פנימית, כפי שהוא מוצג אצל שני מורים רוחניים בני זמננו.

הפרק השלישי מציג את הפסוקים הרלוונטיים בספר יצירה שעוסקים להבנתי באלכימיה פנימית, ואת הדמיון בינם לבין התהליך הנפשי של ההתפתחות הרוחנית שהוצג בפרק השני.

הפרק הרביעי מציג את השורשים היהודיים של האלכימיה ואת הקשר האפשרי בין זרמים רוחניים יהודיים במצרים ההלניסטית לבין ספר יצירה.

לפני שאדון במושג אלכימיה פנימית, יש צורך להתייחס לשאלה מהי בעצם אלכימיה.

תשובה לשאלה זו מוצגת במובאה שלהלן מספרו של [רפאל פטאי](#) (Raphael Patai)

. The Jewish alchemists a history and source book

"חוקרים שעוסקים בתחום של אלכימיה רחוקים מלהסכים ביניהם על מהי בעצם האלכימיה (או מה הייתה). יש ההולכים בעקבות התפיסה הרווחת שלפיה האלכימיה אינה אלא האמנות המנסה – או המתיימרת להיות מסוגלת – להמיר מתכות פשוטות לזהב. תפיסה זו רואה באלכימיה כולה פסאודו מדע, ניסיון שגוי להתמודד עם תכונות החומר, אשר הניב כמה תוצאות מעשיות לפני שהוחלף, בשלהי המאה השמונה עשרה, עם כינונה של הכימיה המודרנית בידי אנטואן לבואזיה.

אחרים, בקצה הנגדי של קשת הדעות, סבורים כי האלכימיה היא ביסודה עיסוק רוחני שמטרתו להמיר את נפש האדם הבלתי מושלמת לישות רוחנית מושלמת יותר. לתפיסה האחרונה יש תקדימים המגיעים עד מרים היהודייה, המייסדת היהודייה הלניסטית המפורסמת של האלכימיה."

ההשקפה השנייה, שאלכימיה היא בעצם תיאור סימבולי של תהליך רוחני, אומצה גם על ידי כמה מורים רוחניים. כדי להמחיש זאת, ולהסביר ביתר פירוט מהי אלכימיה פנימית, אציג להלן מספר מובאות שרלוונטיות לנושא. המובאה הראשונה לקוחה מהספר "חיפוש אחר המופלא" מאת פ.ד. אוספנסקי, והיא חלק מהרצאה של ג.א. גורדג'ייף², שמתארת את תהליך ההתמרה שצריך לקרות על מנת לאפשר את ההתפתחות הרוחנית. גורדג'ייף מסביר בהרצאה זו שהאלכימיה היא למעשה תיאור אלגורי של תהליך נפשי שקשור בהתמרתם של חומרים נפשיים גסים לחומרים נפשיים עדינים.

"על מנת להפיק יותר, דרוש שתהיה באורגניזם שלנו כמות מסוימת של חומרים עדינים מתאימים. אז פועלים החומרים העדינים הכלולים באורגניזם כמגנט על החומרים העדינים המצויים באוויר הנשאף. שוב אנו מגיעים לחוק האלכימי העתיק: 'כדי ליצור זהב, דרושה ראשית כל כמות מסוימת של זהב אמיתי. אם אין ברשותנו זהב כלל, אין שום דרך ליצור אותו.'"

כל האלכימיה כולה אינה אלא תיאור אלגורי של המפעל האנושי ושל פעולתו בהמרת מתכות פשוטות (חומרים גסים) למתכות יקרות (חומרים עדינים)."

[רודי \(סוואמי רודרנדה\)](#) פיתח שיטת מדיטציה שמבוססת על גישה פרגמטית לדרך רוחנית אזוטריית שנקראת טנטרה יוגה. חשוב לציין שרודי השתתף בשנים המוקדמות של חייו בקבוצה שלמדה את שיטתו של גורדג'ייף, ולא מן הנמנע שהוא הושפע מהרעיונות של גורדג'ייף לגבי האלכימיה הנפשית. מטרתה של שיטת התרגול שפיתח רודי היא להפוך את כל האלמנטים הנמוכים של חיינו לאנרגיה רוחנית גבוהה. רודי קרא לתהליך הזה אלכימיה פנימית, ופיתח את שיטת המדיטציה שלו בעיקר על בסיס התנסותו האישית.

ככלל רודי לא המליץ לתלמידיו לקרוא ספרים על נושאים רוחניים, אולם בשיחה עם John Mann,

² https://en.wikipedia.org/wiki/George_Gurdjieff

"ישנו ספר סיני קצר ונפלא שנקרא: 'הסוד של הפרח הזהוב'. בספר זה מדובר על 'תנועה מחזורית של האור' וכן על 'הפיכת כיוון הזרימה'. אם תקרא את הספר תראה שהם מתארים באופן עקרוני את הדברים שעליהם אני מדבר, אבל מהספר לבדו לא תוכל להבין אותם. המונח 'תנועה מחזורית של האור' מתייחס לתהליך העיכול של אנרגיה שקורה כאשר אנו מעבירים אותה דרך המרכזים הנפשיים. 'הפיכת כיוון הזרימה' מתאר את כיוון הזרימה של האנרגיה. במקום שהאנרגיה תעלה למעלה ותלך לאנשים אחרים כפי שקורה בדרך כלל, אנו מושכים אותה למטה ואחורה. מאחורי הביטויים הפיזייתיים האלה נמצאת הבנה מעשית של התפתחות פנימית."

מסתבר שהספר The Secret of the Golden Flower הוא אחד הטקסטים המרכזיים של אסכולה אוטורית של האלכימיה הסינית שנקראת "ניידן"⁵, שפירושה המילולי הוא אלכימיה פנימית. את התיאור הבהיר ביותר של תהליך האלכימיה הפנימית מצאתי באחת ההרצאות של רודי, שמוצגת במובאה הבאה, ולקוחה גם היא מתוך ספרו של ג'ון מאן Before the Sun. המובאה המצוטטת היא חלק מהרצאה של רודי שבה הוא הציג לראשונה באופן מפורט את שיטת המדיטציה שלו, ואת האופן שבו היא פועלת באמצעות מערכת מרכזי אנרגיה נפשיים שמכונים צ'קרות. התרגום המלא של הרצאה זו לעברית נמצא במאמר נוסף שלי שהתפרסם לאחרונה בשם [מדיטצית רודה](#).

"התהליך הבסיסי שעליו נשענת העבודה הפנימית הוא קליטתה וזיקוקה של התזונה שנדרשת לצורך הגדילה הרוחנית. החיים הרגילים מזינים את האישיות. הישות הפנימית זקוקה לאנרגיה גבוהה יותר על מנת לקבל תזונה. כשם שיש לנו מערכת עיכול פיזית שמפרקת את המזון ומאפשרת לנו לקבל ממנו אנרגיה, קיימת במקביל מערכת עיכול נפשית שמושכת לתוכה אנרגיות גבוהות לא פיזיות ומפרקת אותן כך שנוכל לספוג אותן."

....

"הציור הפשוט ביותר של מערכת העיכול הנפשית הוא קו שיוצא מנקודה שנמצאת קצת מעל הגבות ונמשך לאורך אמצעו של הגוף עד לאזור של אבר המין. לאורכו של קו זה נמצאים מרכזים נפשיים שמכונים צ'קרות. הקו עצמו הוא אפיק זרימה טבעי לכוח הנפשי והרוחני. הצ'קרות הן כמו פרחים לאורך האפיק. כשהן פתוחות הן מאפשרות לאנרגיה לעבור ושואבות ממנה את התזונה שדרושה להן, בדיוק כמו שמיצי העיכול מפרקים את המזון שאנו אוכלים למרכיבים שדרושים לגוף. התהליך הזה קורה באופן טבעי כשהצ'קרות פתוחות. אולם בתנאים נורמליים הצ'קרות סגורות. הן כמעט אף פעם לא נפתחות מעצמן. על מנת לפתוח אותן חייבים להשקיע מאמץ מודע. גם כשהצ'קרות נפתחות הן נסגרות מיד לאחר שהמאמץ המודע נפסק. מחזור הזרימה של הכוח הרוחני איננו יכול להתקיים כשהצ'קרות סגורות. במקביל צריך לבחון את הקשרים שבין הצ'קרות. קשרים אלה דומים לצנרת של בית שלא גרו בו במשך זמן רב. אין דרך לדעת מה מצבם של הצינורות עד שמתחילים להזרים דרכם מים. ייתכן שיש נזילות או סתימות בצנרת. ייתכן שחלק מהצינורות נרקבו. על מנת שהמערכת תעבוד צריך לתקן את כל הדברים האלה. על מנת שהכוח יוכל להיכנס לציקרה הראשונה ולזרום למטה דרך הקו האמצעי של הגוף, הצ'קרות שלאורכו של אותו קו וכן הנתים שעובר ביניהן צריכים להיות פתוחים. תהליך זה יכול לקרות באופן טבעי ומהיר כשהאנרגיה מוזנת פנימה ומובלת למטה לאורך הנתים, או שהוא קורה באופן הדרגתי בהתאם למצבו הפנימי של האדם כשהוא מתחיל לעבוד. אולם התהליך הזה הוא רק השלב הראשון של תהליך העיכול

³ ג'ון מאן היה אחד מתלמידיו הוותיקים של רודי. הוא תיעד את השנים שבהם למד עם רודי בספרו [Before the Sun](#)

⁴ <http://thesecretofthegoldenflower.com/esposito.html>

⁵ <https://en.wikipedia.org/wiki/Neidan>

הנפשי, למרות שנדרשות סבלנות והתמדה על מנת להפעיל אותו. כשלעצמו אין לתהליך שום משמעות, למרות שכל צ'קרה קשורה לתפקוד מסוים שמופיע כאשר היא נפתחת. מטרתו היחידה של שלב זה בעבודה היא לספוג אנרגיה קוסמית מהאטמוספירה, לזקק אותה בהדרגה, ולמשוך אותה למטה עד שהיא פוגעת בצ'קרה שבאבר המין. שם מתרחשת ההתמרה שבעבר תוארה כתהליך אלכימי של הפיכת עופרת לזהב.

האנרגיה המינית היא האנרגיה החיונית ביותר והגבוהה ביותר שקיימת באורגניזם האנושי במצבו הרגיל. כשאנרגיה קוסמית מתקשרת עם אנרגיה מינית באופן שאותו תיארת קודם, מתחיל תהליך שינוי באנרגיה המינית. התהליך הוא מאוד אמתני. אפשר לחוש אותו במרכז של המין כחמימות נעימה ביחד עם תחושת עקצוץ בדומה לבועות של שמפניה. תהליך זה מייצר כוח בתוך האורגניזם האנושי שאיננו יכול להתקיים בתנאי החיים הרגילים. הכוח הזה הוא המעורר הטבעי של האנרגיה היצירתית הגבוהה שנמצאת במצב רדום בבסיס עמוד השדרה. שום דבר אחר לא יכול לעורר את האנרגיה הזאת באופן טבעי.

כשתהליך ההתמרה מתחיל ותשומת הלב זזה לבסיס עמוד השדרה, אנו מביאים את האנרגיה המינית הגבוהה למיקומה של אנרגיית הקונדליני. אנרגיה זו מלופפת כמו סליל מסביב לחוליה התחתונה ומחכה, בדומה לנסיכה הנרדמת, לנשיקתה של האנרגיה המינית שעברה התמרה על מנת שתוכל להתעורר. כאשר תהליך זה קורה מתחיל השלב השני של מחזור הזרימה השלם. שלב זה מתרחש בדרך כלל בהדרגה ובעדינות, אולם לפעמים ישנם ברי מזל שחשים את התעוררותה של אנרגיית הקונדליני במהירות ובחוזקה. מבחינה אובייקטיבית אנשים אלה הם ברי מזל, אבל ברוב המקרים הם לא מעריכים את העובדה הזאת והתהליך שקורה בתוכם מאוד מפחיד אותם. כתוצאה מכך הם מפספסים את ההזדמנות שניתנת להם מכיוון שהם אינם עושים את העבודה הנדרשת על מנת לייצב את התהליך הפנימי שהתחיל בתוכם. אבל אצל רובכם התהליך יהיה איטי ויימשך לאורך זמן. אתם יכולים לחשוב על עמוד השדרה כמו על מדחום עם פתח בקצהו העליון. כאשר מכוונים את האנרגיה מהמרכז של המין לעבר בסיסו של המדחום, הנוזל שבצינורית מתחמם בהדרגה ועולה למעלה. באופן טבעי כל מכשול שנקרה בדרכו מפריע לתהליך, אבל בהדרגה כל המחסומים האלה מסולקים. בנקודה מסוימת הנוזל האנרגטי מגיע לקצה של הצינורית ואז הוא גולש לכל הצדדים. בדרך כלל האנרגיה נצברת במרכז שמכונה הצ'קרה בעלת אלף העלים, שמקבילה לבליטה שרואים בכל פסל של בודהה בחלקו האחורי של הראש. זאת איננה בליטה טבעית. היא מתפתחת רק כתוצאה מעבודה פנימית. כאשר אנרגיית הקונדליני עולה וגולשת מהצ'קרה של הכתר שבה היא נצברה, היא מבשילה ומתרחבת בדומה לניצן גדול. לאחר שנים רבות הניצן מתחיל להיפתח באופן טבעי כמו פרח ענק. זוהי הסיבה שהצ'קרה בקדקוד הראש נקראת הלוטוס בעל אלף העלים. האנרגיה הגבוהה שמשחררת בתהליך הזה היא ברמה ובאיכות שונים לחלוטין מכל מה שהישות הפנימית שלנו חוותה אי פעם. היא זורמת לתוך המוח ומפרה ומזינה מנגנונים רוחניים גבוהים. לאחר מכן היא נמשכת לתוך מערכת העיכול הנפשית וכך היא יכולה לבוא במגע עם כל צ'קרה ולספק לה תזונה מרוכזת. זהו השלב שבו כל התפקודים האנושיים מתחילים לפעול ברמה חדשה שהיא לחלוטין לא מוכרת לנו, אבל אין צורך לעסוק בזה עכשיו.

שיטות מיסטיות שונות מתארות מספר שונה של צ'קרות. למטרות שלנו נעסוק בשמונה מהן, למרות שישנו צ'קרות נוספות בכפות הידיים והרגליים וכן בראש ובעורף. הצ'קרה הראשונה היא העין השלישית, והתפקוד הבסיסי שלה הוא לשמש בתור פה של המערכת הנפשית. כאשר היא פתוחה היא נקודת הכניסה הטבעית לאנרגיה מבחוץ, ובמיוחד לאנרגיה שאתם מקבלים ממני בזמן השיעור. כשישוע אמר "מְנוֹרַת הַגּוֹף הִיא הָעֵין. לְפִיכָּךְ

אם עינך טובה כל גוףך יאור" הוא התכוון לכך שכאשר העין השלישית נפתחת אפשר לספוג אנרגיה באופן ישיר. הצ'קרה השנייה נמצאת בבסיס הגרון. הצ'קרה השלישית נמצאת במרכז בית החזה. זוהי הצ'קרה של הלב. הלב הפיזי נמצא בצד שמאל של בית החזה, אבל הצ'קרה של הלב נמצאת במרכזו. מתחתיה נמצאת מקלעת השמש, שבדרך כלל מתעלמים ממנה. יותר למטה, כחמישה סנטימטר מתחת לטבור נמצא מרכז נוסף, שהוא בעל חשיבות רבה באסכולת הזן בודהיזם. עוד יותר למטה בחלקו התחתון של הגוף נמצאת הצ'קרה של המין. הצ'קרה השביעית נמצאת בקצה התחתון של עמוד השדרה והצ'קרה השמינית נמצאת בקדקוד ובחלק האחורי של הראש.

תהליך העיכול המלא כרוך בקליטה של אנרגיה דרך העין השלישית, הורדתה למטה דרך החלק הקדמי של הגוף ודרך כל אחת מהצ'קרות בתורה, כמו שמשחילים חרוזים על חוט. לאחר מכן מביאים את האנרגיה אחורה לבסיס עמוד השדרה ומשם היא עולה דרך התעלה האמצעית של עמוד השדרה עד שהיא מגיעה לקדקוד הראש. התהליך הזה הופך למשמעותי רק כאשר האנרגיה מגיעה לקדקוד הראש. כל דבר עד לנקודה הזאת הוא רק עבודת הכנה. התועלת מהתהליך הופכת לקבועה רק לאחר השלמתו. אולם כשכל המערכת מתפקדת באופן שלם, אנו מתחילים לייצר בתוכנו את האנרגיה הגבוהה שדרושה על מנת להפרות ולהזין תהליך של לידה מחדש בתוכנו.

...

אם יצא לכם בעבר לקרוא ספרות שעוסקת בצ'קרות, בין אם מקורה במיסטיקה מזרחית או מערבית, תוכלו לראות שכמעט כל התיאורים האלה אינם מתייחסים בכלל לתהליך של הורדת הכוח למטה בחלקו הקדמי של הגוף. הם מתארים רק את עליית האנרגיה למעלה בחלקו האחורי של הגוף. לרוע המזל אין שום דרך שהאנרגיה תעלה באופן טבעי בחלקו האחורי של הגוף, אלא רק לאחר שהאנרגיה המינית מתחילה לעבור תהליך של התמרה."

ההסבר המפורט של רודי, לגבי התהליך הרוחני שנקרא אלכימיה פנימית, ישמש אותי בהמשך המאמר שבו אציג את אותם פסוקים בספר יצירה שמתארים להבנתי את התהליך הזה. ההקבלות בין התיאור המפורש של האלכימיה הפנימית אצל רודי לבין התיאור המרומז בספר יצירה יסייעו בפענוחם של הרמזים בטקסט. בחלקו הבא של המאמר אציג את הפסוקים הרלוונטיים מספר יצירה ואת הפרשנות שלי לגבי משמעותם.

התפתחות רוחנית ואלכימיה פנימית בספר יצירה:

החלק העיקרי בספר יצירה שעוסק בהתפתחות רוחנית ובתהליך ההתמרה שמכונה אלכימיה פנימית נמצא בפרק א' של הספר החל מהפסוק השישי. להלן אציג את הפסוקים הרלוונטיים ואת הפירוש שלי למשמעותם בהקשר של התפתחות רוחנית.

פרק א' (ו) עשר ספירות בלימה, בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר, ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום, שלכך נאמר רצוא ושוב. ועל דבר זה נכרת ברית.

פסוק זה יוצר את המסגרת להמשך מכיוון שהוא מדבר על האופן שבו מוגשמת הברית בין האדם לאל ("ועל דבר זה נכרת ברית"). הדרך שמוצגת כאן זהה לכל טכניקה מוכרת של מדיטציה: באמצעות שקט ("בלום פיך מלדבר"), ובאמצעות השקטה של זרם המחשבות (ולבך מלהרהר). הדימוי של המחשבות והמלים לקוח מחזון המרכבה של יחזקאל – "וַיְהִי כִּי רָצָא וְשׁוּב כְּמַרְאֵה הַבְּזָק". (יחזקאל א', י"ד). המונח רצוא ושוב פירושו רצות ושבות או עולות ויורדות. קיומה של הברית עם האל, כפי שנראה מיד, מחייב תהליך רוחני מאוד ספציפי שמבוסס על מדיטציה ועל משמעת פנימית שבאמצעותה ניתן להשקיט את התודעה. זהו למעשה תנאי מקדים לתהליך של התפתחות התודעה.

פרק א' (ז) עשר ספירות בלימה, אחת רוח אלהים חיים חי עולמים נכון כסאו מאז, ברוך ומבורך שמו תמיד לעולם ועד. קול רוח ודבור זו רוח הקדש, לראשיתו אין חקר לתכליתו אין קצבה.

החל מפסוק זה מתחיל תיאור של תהליך שמוצג באמצעות עשר הספירות. אולם כפי שמציינת לאונורה ליט התהליך כולל למעשה את ארבע הספירות הראשונות שמייצגות ארבעה שלבים, כאשר השלב החמישי מוצג באמצעות ששת הספירות האחרונות. השלב הראשון שמוצג בפסוק זה הוא רוח אלוהים או רוח הקודש. רוח אלוהים מבטאת את הפן הנגלה של האל שנובע מתוך הפן הנסתר שלו. בעוד שהפן הנסתר איננו ניתן להשגה, אדם יכול באמצעות עבודה פנימית להתחבר לפן הנגלה של האל. הביטוי רוח אלוהים מופיע פעמים רבות בתנ"ך בתיאורים של התגלות נבואית. כך למשל נאמר לגבי יוסף: "וַיֵּאמֶר פְּרָעָה אֶל עֶבְדָּיו הֲנִמְצָא כְּזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ" (בראשית מ"א, ל"ח); דוגמא נוספת היא ההתגלות לנביא יחזקאל: "וְרוּחַ נִשְׁאַתְנִי וַתִּבְּאֵנִי כְּשִׂדְיָמָה אֶל הַגּוֹלָה בְּמַרְאֵה בְּרוּחַ אֱלֹהִים וַיַּעַל מְעַלֵּי הַמַּרְאֵה אֲשֶׁר רָאִיתִי". (יחזקאל י"א, כ"ד); על פי ספר יצירה רוח אלוהים שמכונה גם רוח הקודש מתגלה באמצעות קול ודיבור ("קול רוח ודבור זו רוח הקדש"). רוּדִי מְצִיג הַשְּׁקֵפָה דוּמָה בִּסְפָרוֹ [קְנִיבְלִיזִים רֹחֲנִי](#):

"בסיפור הבריאה התנ"כי אלוהים משמיע צליל לתוך הריקנות ומאותו צליל נוצר העולם."

...

"בעבודה רוחנית אנו מתכווננים לצליל ה"אום". זהו זרם האנרגיה הישיר שמגיע לעולם שלנו ומזין את הגדילה הרוחנית. הוויתור על המחשבות מאפשר לנו לשמוע את הצליל, וליצור קשר עם הכוח הזה. טבעו של הצליל הוא כמו של אנרגיה שעולה או יורדת. הוא נשמע כמו הצליל של זרם חשמלי שזורם דרך קו של מתח גבוה. בדומה לזמזום בתדר גבוה של זרם חשמלי. הוא נוכח תמיד וניתן לשמוע אותו. כאשר כיוון זרימת האנרגיה הוא כלפי מעלה היא מעלה אותנו, ואילו כאשר האנרגיה זורמת כלפי מטה היא חודרת לתוכנו ומזינה אותנו."

הספירה הראשונה של ספר יצירה היא התגלותה של נוכחות האל בעולם: "רוח אלהים חיים" או "רוח הקדש". זוהי אנרגיה קוסמית גבוהה שנותנת חיים ומזינה את כל הבריאה. התגלות האל

לאדם קורית באמצעות רוח אלוהים כאשר התודעה האנושית קולטת לתוכה את האנרגיה הגבוהה. ביטוי ציורי לכך ניתן למצוא בתיאור ההתגלות לנביא זכריה: "וְרוּחַ אֱלֹהִים לְבָשָׂה אֶת זְכַרְיָה בֶן יְהוֹזָדָע הַכֹּהֵן וַיַּעֲמֵד מֵעַל לְעַם וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה אָמַר הָאֱלֹהִים לָמָּה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת מִצְוֹת יְהוָה וְלֹא תִצְלִיחוּ כִּי עֲזַבְתֶּם אֶת יְהוָה וַיַּעֲזֹב אֶתְכֶם". תודעתו של הנביא מתוארת כאן כבגד שאותו רוח אלוהים לובשת וכך מתגלה. היכולת לקלוט לתוכנו את האנרגיה הגבוהה היא תנאי הכרחי לתהליך התפתחות התודעה שמוצג בהמשך.

פרק א' (ח) שתים רוח מרוח, חקק וחצב בה עשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות, וחקק וחצב בהן ארבע רוחות מזרח ומערב צפון ודרום, ורוח בכל אחת מהן.

פסוקים ח' – י' שלהלן מציגים את המשך התהליך היצירתי שאפשרי לאדם: התפתחותם של התנאים שמאפשרים לנפש האנושית לעבור מהממד האנושי לממד הרוחני. תהליך זה מומחש באמצעות הקדימונים של הפסוקים הנ"ל:

ספירה שניה – "שתים רוח מרוח, חקק וחצב בה..."

ספירה שלישית – "שלוש מים מרוח חקק וחצב בהן..."

ספירה רביעית – "ארבע אש ממים חקק וחצב בהן..."

החל מהספירה השנייה ועד הספירה הרביעית, כל ספירה נוצרת מזאת שלפניה. לאחר יצירתה של כל ספירה נקבעים המאפיינים שלה על ידי פעולה של חציבה וחקיקה. הדימוי של חקיקה או חציבה על סלע מסמל דברים קבועים שאינם מתכלים. השורש "חקק" משמעו גם קביעה של חוקים, שגם הם יוצרים מסגרת קבועה לחיי האדם. לפיכך תהליך ההתפתחות הרוחנית מוצג בספר יצירה כהשתלשלות של הספירות אחת מהשנייה, כשבמקביל נקבעים חוקים שמגדירים את המאפיינים של כל ספירה ואת תפקידה בתהליך. החוקים, שמתבטאים במאפיינים של כל ספירה, קובעים את המסלול האפשרי להתפתחות הרוחנית. מבחינה לשונית המשפט שמתחיל ב- "חקק וחצב" איננו מתייחס לספירה הקודמת, מכיוון שהנושא שלו צריך להיות בגוף שלישי זכר (הוא). לעומת זאת הספירות רוח ואש הן בגוף שלישי נקבה (היא), ואילו הספירה מים היא בגוף שלישי רבים (הם). לפיכך ניתן להניח שהמחוקק, שקובע את המאפיינים של כל ספירה, הוא האל הנסתר שמחולל את תהליך היצירה של כל הספירות. כלומר כל ספירה נוצרת מזאת שקדמה לה, אך החוקים שקובעים את המאפיינים שלה נחקקים על ידי האל הנסתר.

בספירה השנייה הרוח או התודעה האנושית נוצרת מרוח אלוהים. במקביל נוצרים התנאים שמאפשרים לרוח אלוהים לחדור לתודעה האנושית. האנרגיה הגבוהה (רוח אלוהים) חודרת לתודעה האנושית שמורכבת ממחשבות, מרעיונות ומתקשורת מילולית. ספר יצירה מציג את התודעה האנושית באמצעות הדימוי של אותיות: "חקק וחצב בה עשרים ושתים אותיות יסוד". בכך למעשה מצמצם ספר יצירה את כל המנעד של התודעה האנושית למרכיבים היסודיים שלו. כל מחשבה או רעיון מבוטאים באמצעות מילים, שאותן ניתן לפרק לאותיות. צמצומה של התודעה האנושית לאותיות בלבד מעיד על חוסר החשיבות של המחשבות, הרעיונות והמילים לתהליך ההתפתחות הרוחנית. יתרה מכך על מנת שהאנרגיה הגבוהה, שחיונית לתהליך של התפתחות התודעה, תוכל לחדור למערך הנפשי שלנו יש צורך להפסיק את המחשבות, כפי שנאמר בפסוק ו' ("בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר") מרכיב נוסף של התודעה האנושית הוא היכולת לחוות את העולם החיצוני. ספר יצירה מציג את המרכיב הזה באמצעות הדימוי של רוחות השמים: "חקק וחצב בהן ארבע רוחות מזרח ומערב צפון ודרום". יש כאן משחק מילים באמצעות הביטוי רוחות השמים שנובע מהשורש רוח, אבל בהקשר שמובא בטקסט משמעו כל המרחב הפיזי. שוב ניתן לראות את הגישה המצמצמת של ספר יצירה, כאשר כל החוויה של העולם החיצוני מצטמצמת לארבע רוחות השמים.

בפרק הקודם הוצג התהליך הנפשי שמביא להתפתחות הרוחנית, כפי שמתאר אותו רודי. להלן מוצגות שוב הנקודות העיקריות:

"התהליך הבסיסי שעליו נשענת העבודה הפנימית הוא קליטתה וזיקוקה של התזונה שנדרשת לצורך הגדילה הרוחנית. החיים הרגילים מזינים את האישיות. הישות הפנימית זקוקה לאנרגיה גבוהה יותר על מנת לקבל תזונה. כשם שיש לנו מערכת עיכול פיזית שמפרקת את המזון ומאפשרת לנו לקבל ממנו אנרגיה, קיימת במקביל מערכת עיכול נפשית שמושכת לתוכה אנרגיות גבוהות לא פיזיות ומפרקת אותן כך שנוכל לספוג אותן."

....

"הצ'קרה הראשונה היא העין השלישית, והתפקוד הבסיסי שלה הוא לשמש בתור פה של המערכת הנפשית. כאשר היא פתוחה היא נקודת הכניסה הטבעית לאנרגיה מבחוץ";

....

"הצ'קרה השנייה נמצאת בבסיס הגרון."

ניתן לראות את ההקבלה בין הספירה השנייה שמסמלת את התודעה האנושית עם כל המחשבות וההתנסויות שהיא כוללת, לבין התיאור של רודי לגבי חדירתה של האנרגיה הגבוהה לתודעה האנושית. האנרגיה הגבוהה חודרת לתוכנו דרך מרכז אנרגיה (צ'קרה) שנמצא במצח בין הגבות ושנקרא גם העין השלישית. מרכז אנרגיה זה קשור לפעילות הרגילה של התודעה: מחשבות רעיונות וכיוב'. מרכז האנרגיה שמתחתיו (שנמצא בגרון) קשור לדיבור ולתקשורת מילולית. במקביל אנו חווים את העולם החיצוני בעיקר באמצעות איברי החישה שבראש (ראיה ושמיעה) והפה שמאפשר את הדיבור והתקשורת. חשוב להבין את הטרמינולוגיה שמתארת את מרכזי האנרגיה. הצ'קרות הן מרכזי אנרגיה נפשיים ולכן אין להן ממדים פיזיים. כאשר אנו אומרים שצ'קרה מסוימת נמצאת במיקום מסוים בגוף, הכוונה היא שאותו מיקום הוא מעין נקודת מגע בין מרכז האנרגיה הנפשי לגוף הפיזי שלנו. כניסתה של האנרגיה הגבוהה למערך הנפשי שלנו דרך הצ'קרה של העין השלישית היא השלב הראשון בתהליך ההתפתחות הרוחנית שלנו. החיים מזינים את האישיות שלנו באנרגיה מהממד הפיזי, אולם הנשמה, אותו מרכיב שיש לו את הפוטנציאל להתחבר עם האנרגיה הקוסמית הגבוהה, זקוקה לאנרגיה ממקור גבוה יותר.

המאפיינים של התודעה האנושית הם מחשבות, רעיונות, מילים ואינטראקציה עם העולם. אולם בתיאור של הספירה השנייה בספר יצירה התודעה האנושית מוצגת באופן מאוד מצומצם. התודעה שלנו מתבטאת באינסוף מחשבות, רעיונות, מילים וחוויות. ספר יצירה מצמצם את התודעה ל"עשרים ושתיים אותיות יסוד" ול"ארבע רוחות". תיאור זה רומז לכך שהצמצום נדרש לצורך התפתחותה של התודעה. הביטוי לצמצום התודעה בתרגול הרוחני הוא השקטת המחשבות במהלך תרגול המדיטציה.

פרק א' (ט) שלש מים מרוח חקק וחצב בהן תהו ובהו רפש וטיט, חקקן כמין ערוגה, הציבן כמין חומה, סבבן כמין מעזיבה ויצק מים עליהן ונעשו עפר שנאמר כי לשלג יאמר הוי ארץ.

הספירה השלישית של ספר יצירה מסומלת ביסוד מים. כאמור הרוח או התודעה האנושית מתבטאת במחשבות, ברעיונות ובמילים ולכן השאלה היא מה כוונתו של ספר יצירה בדימוי של מים שנוצרים מרוח. פירוש אפשרי אחד הוא שהמים רומזים לגוף האדם שמורכב ברובו ממים. בנוסף לכך המים מסמלים חיים, צמיחה, זרימה וכיוב'. אולם פירוש כזה לא באמת מסביר מדוע נוצרו המים מן הרוח. יתרה מכך, מאפייני הספירה השלישית לא מתארים חיים, צמיחה וזרימה, אלא בדיוק את ההפך. הפסוק פותח בדימויים שליליים שקשורים למים, למשל: "תהו ובהו רפש וטיט". המילה "טיט" פירושה גם בוץ, על פי הפסוק מספר ירמיהו: "וַיִּשְׁלַחוּ אֶת יַרְמְיָהוּ

בְּחֻבָּלִים וּבְבוֹר אֵין מַיִם כִּי אִם טַיִט וַיִּטְבַּע יְרֻמָּהּ בְּטַיִט" (ירמיהו ל"ח, ו'). לאחר מכן הוא עובר לדימויים של היעדר זרימה, כגון: "ערוגה, חומה ומעזיבה". המילה "מעזיבה" מופיעה במשנה ומשמעה שכבת טיט עבה שנמרחת על גבי קירות עץ בתקרת המבנה לעיבוי ואיטום הגג. לדוגמא: "מעשה וילדה כלתו של שמאי הזקן ופיחת את המעזיבה וסיכך על גבי המטה בשביל קטן" (משנה, סוכה – פרק ב, משנה ח). בסוף הפסוק מוזכר ההיבט ההרסני של המים כאשר הם הופכים את החומות לעפר. המובאה מהמקרא בסוף הפסוק, שלקוחה מספר איוב: "כִּי לְשֶׁלֶג יֵאמָר הֲיֵא אָרֶץ, וְגֶשֶׁם מְטָר, וְגֶשֶׁם מְטָרוֹת עֲזוּ. " (איוב, ל"ז, ו'), מתארת גם היא את ההיבט ההרסני של המים.

הפירוש שאני מציע הוא שבספירה השלישית מתגלה ההתנגדות הפנימית לתהליך ההתפתחות הרוחנית. התנגדות זו היא תגובה טבעית של המערכת הנפשית שלנו לכניסתה של אנרגיה גבוהה, ולכן היא מרכיב בלתי נמנע של תהליך ההתפתחות הרוחנית. רודי מתאר את ההתנגדות הזו במובאות הבאות.

"התהליך הזה קורה באופן טבעי כשהצ'קרות פתוחות. אולם בתנאים נורמליים הצ'קרות סגורות. הן כמעט אף פעם לא נפתחות מעצמן. על מנת לפתוח אותן חייבים להשקיע מאמץ מודע. גם כשהצ'קרות נפתחות הן נסגרות מיד לאחר שהמאמץ המודע נפסק. מחזור הזרימה של הכוח הרוחני איננו יכול להתקיים כשהצ'קרות סגורות. במקביל צריך לבחון את הקשרים שבין הצ'קרות. קשרים אלה דומים לצנרת של בית שלא גרו בו במשך זמן רב. אין דרך לדעת מה מצבם של הצינורות עד שמתחילים להזרים דרכם מים. ייתכן שיש נזילות או סתימות בצנרת. ייתכן שחלק מהצינורות נרקבו. על מנת שהמערכת תעבוד צריך לתקן את כל הדברים האלה."

....

"ישנו היבט של הגדילה הרוחנית שמקשה על אנשים לשמור על קצב קבוע של התפתחות. זוהי ההתנגדות לתהליך הגדילה. התנגדות זו דומה במובן מסוים למנגנון שמזרים מים בתוך מערכת הסקה – הוא מופעל רק כאשר המערכת מתחילה להתחמם. בתוך המעמקים החשוכים של הבלתי מודע שלנו מתקיימים במקביל מרכיבים סותרים. כתוצאה מכך אנו מפתחים התנגדויות שפועלות לנתק את זרימתה של התזונה הפנימית שאותה אנו מנסים לקחת לתוכנו."⁶

הדימויים שרודי משתמש בהם לתיאור ההתנגדות לזרימת האנרגיה דרך מערכת הצ'קרות דומים מאוד לדימויים בספר יצירה: סתימות ונזילות בצנרת המים, צנרת רקובה, ניתוק בזרימה וכיוב'. הפירוש של הספירה השלישית כתיאור של ההתנגדות הפנימית לזרימת האנרגיה דרך המערכת הנפשית שלנו, מבהיר את התיאור השלילי שלה בספר יצירה. חדירתה של האנרגיה הגבוהה לתוכנו מתחילה באמצעות פעולת הצמצום של המחשבות, אך באופן בלתי נמנע נתקלת בהתנגדות פנימית. התנגדות זו מתוארת בספר יצירה באמצעות ההיבטים שליליים של המים כגון: מים עומדים (רפש וטיט), חסימה של זרימת המים (חומה, ערוגה, מעזיבה) או ממטרים עזים שמביאים הרס. התיאור של מים שנוצרים מרוח ממחיש שההתנגדות הפנימית היא מאפיין בלתי נמנע של תהליך ההתפתחות הרוחנית. ההתנגדות הפנימית לזרימת האנרגיה מתבטאת במתחים שמקורם בחרדות, בחוסר בטחון, ברגשות שליליים וכיוב'. מתחים אלה קשורים למרכז אנרגיה שנמצא במרכז בית החזה ונקרא צ'קרת הלב. הדימויים שמוצגים בספר יצירה מקבילים לתיאור של האנרגיה הגבוהה שמנסה לזרום מצ'קרת העין השלישית כלפי מטה לכיוון צ'קרת הלב, אך נתקלת בכאוס הפנימי שלנו ובחומות שאנו בונים סביבנו. הדימוי של מים ממחיש את התוצאות של זרימתה או אי זרימתה של האנרגיה. כאשר המרכז של הלב פתוח האנרגיה זורמת, ובדומה למים זורמים נותנת חיים. כאשר המרכז של הלב סגור, עקב המתחים שהצטברו בו, האנרגיה נחסמת

⁶ המובאה היא מהספר Rudi – In his own words בתרגום לעברית שלי.

ולא יכולה לזרום. בדומה למים עומדים (טיט ורפש) אנרגיה שאינה זורמת לא נותנת חיים.

פרק א' (י) ארבע אש ממים חקק וחצב בהן כסא הכבוד ואופנים ושרפים וחיות הקדש ומלאכי השרת וכל צבא מרום. ומשלשתן יסד מעונו שנאמר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט.

הספירה הרביעית של ספר יצירה נראית על פניו כפרדוקס. כיצד יכולה אש להיווצר ממים? הדימוי של אש שנוצרת ממים הוא הפוך מההתנסות הרגילה מכיוון שמים מכבים את האש ובוודאי שאינם יוצרים אותה. בנוסף לכך הפסוק פותח ביצירתה של האש מהמים, אך עובר מיד לדימויים שקשורים לממד האלוהי. דימויים אלה לקוחים מתיאורים תנ"כיים של התגלות האל כגון: כיסא הכבוד, אופנים, שרפים ומלאכי השרת. סמלים אלה נמצאים בתיאורי ההתגלות לנביאים ישעיהו - "וְאֶרְאֶה אֶת אֲדֹנָי יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשְׂא, וְשׁוּלְיוֹ מְלֵאִים אֶת הַחֵיקָל. שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ" (ישעיהו ו', א'-ב') ויחזקאל - "וַיְדַמּוּת הַחַיּוֹת מִרְאֵיהֶם כְּגַחְלֵי אֵשׁ בְּעָרוֹת כְּמֶרְאֵה הַלַּפְדִּים הִיא מִתְהַלֶּקֶת בֵּין הַחַיּוֹת וְנִגְהָ לְאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא בְרָק". (יחזקאל א', י"ב).

הפתרון שאני מציע לפרדוקס זה הוא שהספירה הרביעית היא נקודת ההיפוך של זרימת האנרגיה. היפוך זה הוא המוקד של תהליך האלכימיה הנפשית שבאמצעותו המרכיבים הנפשיים הנמוכים של הספירה הקודמת הופכים לאנרגיה רוחנית. יצירת האש מהמים מסמלת את התמרתם של המרכיבים הנפשיים האנושיים לאנרגיה רוחנית שיכולה להתחבר עם נוכחות האל בעולם. התיאור של רוּדִי לתהליך ההתמרה הזה הוצג בפרק הקודם ולהלן הבאתי רק את הנקודות העיקריות.

"מטרתו היחידה של שלב זה בעבודה היא לספוג אנרגיה קוסמית מהאטמוספירה, לזקק אותה בהדרגה, ולמשוך אותה למטה עד שהיא פוגעת בצ'קרה שבאבר המין. שם מתרחשת ההתמרה שבעבר תוארה כתהליך אלכימי של הפיכת עופרת לזהב.

....

תהליך זה מייצר כוח בתוך האורגניזם האנושי שאיננו יכול להתקיים בתנאי החיים הרגילים. הכוח הזה הוא המעורר הטבעי של האנרגיה היצירתית הגבוהה שנמצאת במצב רדום בבסיס עמוד השדרה. שום דבר אחר לא יכול לעורר את האנרגיה הזאת באופן טבעי."

...

"אתם יכולים לחשוב על עמוד השדרה כמו על מדחום עם פתח בקצהו העליון. כאשר מכוונים את האנרגיה מהמרכז של המין לעבר בסיסו של המדחום, הנוזל שבצינורית מתחמם בהדרגה ועולה למעלה."

....

"כאשר אנרגיית הקונדליני עולה וגולשת מהצ'קרה של הכתר שבה היא נצברה, היא מבשילה ומתרחבת בדומה לניצן גדול."

....

"האנרגיה הגבוהה שמשחררת בתהליך הזה היא ברמה ובאיכות שונים לחלוטין מכל מה שהישות הפנימית שלנו חוותה אי פעם."

יצירת האש מהמים היא תיאור סמלי של תהליך ההתמרה שבאמצעותו המרכיבים הנמוכים של המערך הנפשי שלנו הופכים לאנרגיה גבוהה. על מנת לשחרר את המחסום שיוצרים המתחים במרכז של הלב צריך למשוך אותם למטה למרכז שמתחת לטבור. במרכז שמתחת לטבור המתחים מתפרקים והופכים לאנרגיה שיוצרת את הכוח הנפשי שנדרש על מנת לקיים את תהליך ההתמרה. התפרקות המתחים במרכז שמתחת לטבור דומה במובן מסוים לתהליך חילוף החומרים הגופני שבאמצעותו המזון מתעכל והופך לאנרגיה שמזינה את התאים שלנו. התהליך של התפרקות המתחים והפיכתם לאנרגיה מלווה לעתים קרובות בתחושה של חום. תחושת החום היא ביטוי גופני לתהליך נפשי של בעירה פנימית שמפרק את המתחים ובונה את החוזק הפנימי שנדרש על מנת לאפשר את תהליך ההתמרה. התמרת האנרגיה מתחילה להתרחש כאשר האנרגיה הגבוהה יורדת למרכז של המין ומתחברת עם האנרגיה המינית שלנו. החיבור הזה, בין האנרגיה הגבוהה מהקוסמוס (רוח אלוהים) לאנרגיה המינית האנושית מתואר כזיווג בין הצד הזכרי לצד הנקבי של האדם. כתוצאה מזיווג זה האנרגיה המינית האנושית עוברת התמרה שבעקבותיה היא יכולה לעורר אנרגיה יצירתית חזקה שנמצאת בבסיס עמוד השדרה במצב רדום. ההיבט המיני של תהליך ההתמרה לא מתואר בפסוק הנוכחי, אולם הוא נרמז בפסוקים אחרים של ספר יצירה שאותם אציג בהמשך. תהליך ההתמרה מביא להיפוך בכיוון הזרימה של האנרגיה, ובעקבותיו היא מתחילה לעלות לאורך עמוד השדרה עד לקדקוד הראש (צ'קרת הכתר). עליית האנרגיה לאורך עמוד השדרה מתוארת אצל רודי באמצעות הדימוי של התחממות הנוזל שנמצא במדחום וכתוצאה מכך עלייתו בהדרגה כלפי מעלה. דימוי זה מקביל לדימוי בספר יצירה שבו יצירת האש מהמים מביאה לעליית התודעה לכיוון מעלה אל עולם המלאכים וכיסא הכבוד. כאשר המרכז של הכתר נפתח התודעה האנושית, שעברה התמרה, יכולה להתאחד עם נוכחות האל בעולם. הפירוש הזה מסביר את היפוך הכיוון שאנו רואים בספירה הרביעית. רוח אלוהים (הספירה הראשונה), שבטרמינולוגיה של רודי מכונה האנרגיה הגבוהה, יורדת וחודרת לתודעה האנושית (הספירה השנייה). לאחר מכן ממשיכה האנרגיה הגבוהה לרדת לספירה השלישית (מים). בספירה זו נעצרת האנרגיה הגבוהה עקב המתחים והכאוס הפנימי, שמייצרת התודעה האנושית כתוצאה מהאינטראקציה עם חיי היומיום. בספירה הרביעית מתרחש תהליך של התמרה והיפוך של כיוון הזרימה. המים הופכים לאש, החומות הפנימיות מתפרקות, הכאוס והמתחים הופכים לחוזק פנימי. תהליך ההתמרה מתרחש במרכז של המין ומביא לכך שהאנרגיה המינית, שעברה התמרה יורדת לבסיס עמוד השדרה ומעוררת את האנרגיה היצירתית שחבויה באדם. בשלב זה מתהפך הכיוון של זרימת האנרגיה שמתחילה לעלות מלמטה למעלה. התהליך מתואר בספר יצירה כך: "ומשלשתן יסד מעונו שנאמר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט". המרכז שנמצא בקדקוד הראש ומכונה צ'קרת הכתר, הוא המקום שממנו התודעה האנושית יכולה להתאחד עם נוכחות האל בעולם. לכן אפשר לומר שצ'קרת הכתר, לאחר שהיא נפתחת, היא מעונו של האל באדם. שלושת השלבים שמתוארים בספירות השנייה (רוח מרוח), השלישית (מים מרוח) והרביעית (אש ממים) מביאים לכך שצ'קרת הכתר נפתחת ובכך יוצרים בתוך האדם מעון לאל. רמז נוסף לשלושת השלבים שמתוארים כאן נמצא במובאה שמצוטטת בתיאור הספירה הרביעית, שלקוחה מספר תהילים מזמור ק"ד, ד'. ארבעת הפסוקים הראשונים של מזמור זה מוצגים להלן:

”בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת ה' ה' אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מְאֹד הוֹד וְהָדָר לְבָשֶׁת.
עֹטָה אֹזֶר כְּשֶׁלֶמָה נוֹטָה שְׁמַיִם כִּי־רִיעָה.
הַמְקַרָּה בְּמַיִם עֲלִיּוֹתָיו הַשֶּׁם עֲבִים רְכוּבוֹ הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ.
עֹשֶׂה מְלֶאכֶיו רוּחוֹת מְשַׁרְתָּיו אֵשׁ לֹהֵט.”

המזמור מתאר את לבושו של האל שמורכב משלושה חלקים: אור (פסוק ב'), מים (פסוק ג') ואש (פסוק ד') שמצוטט בספר יצירה בהקשר זה). ניתן לראות את ההקבלה בין השלבים של תהליך התפתחותה של התודעה הגבוהה, שמתואר בספר יצירה, לבין מרכיבי הלבוש של האל שמתוארים במזמור זה. ספר יצירה משתמש בדימויים של מזמור ק"ד על מנת לתאר את תהליך ההתמרה הנפשי שנדרש על מנת שהתודעה האנושית תוכל להתאחד עם נוכחות האל בעולם.

תיאורן של ששת הספירות הבאות שונה מהתיאור של ארבעת הספירות שקודמות להן. ארבעת הספירות הראשונות מציגות תהליך יצירתי שבו כל ספירה ממשיכה את התהליך שהתרחש בקודמתה. ששת הספירות הבאות מציגות מעין מודל מרחבי של שלושת הממדים של היקום,

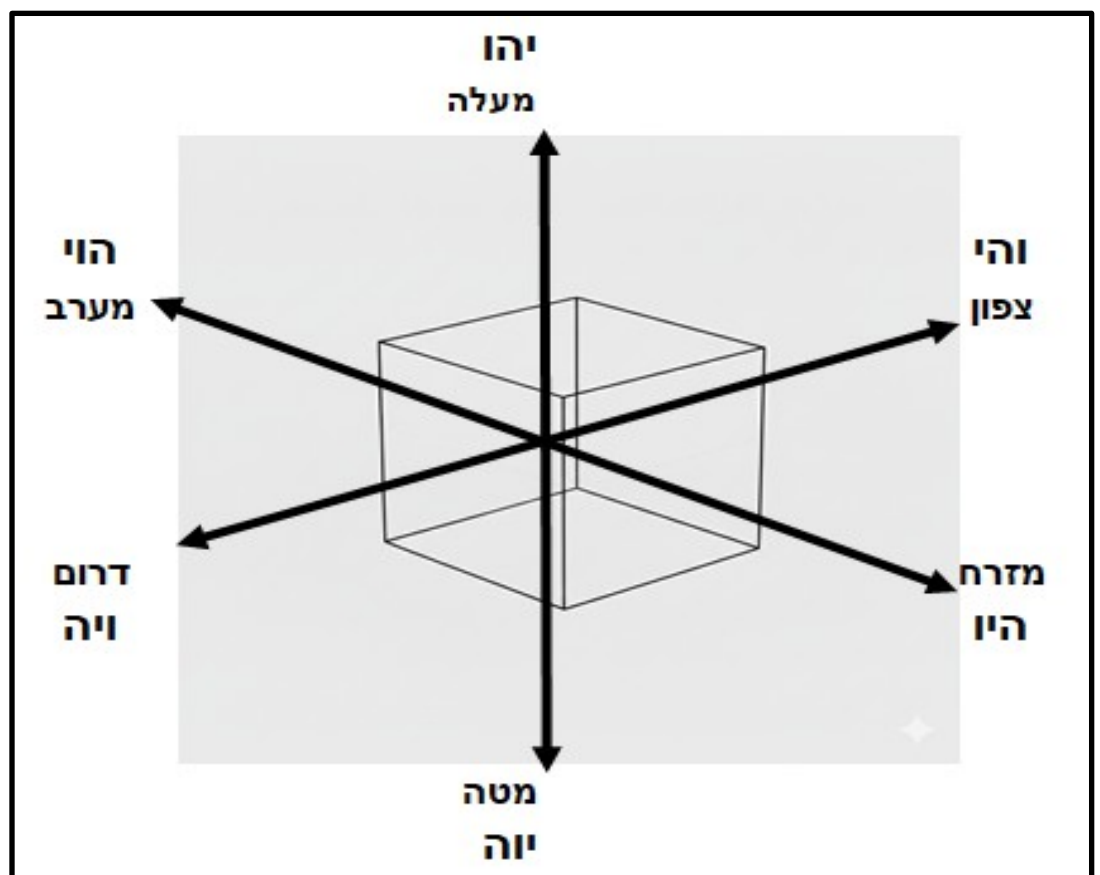
שנחתמים על ידי שלושת האותיות של השם המפורש – "יוד", "הא", ו-"ו". ראינו שבספירה הרביעית מתרחש תהליך ההתמרה של הנשמה האנושית שמביא להיפוך בכיוון של זרימת האנרגיה. האנרגיה הגבוהה, שמקורה אלוהי, יורדת לתוך התודעה האנושית ומביאה להתמרה שמאפשרת לה לעלות ולהתאחד עם נוכחותו של האל בעולם. בהתאם להגיון הפנימי של פירוש זה, התיאור המרחבי שקשור לששת הספירות האחרונות הוא למעשה תיאור של עלייתה, או ליתר דיוק התרחבותה, של התודעה האנושית.

פרק א' (יא) חמש חתם רוס בסוד, וקבען בשמו הגדול יהו וחתם בהן שש קצוות.

פרק א' (יב) פנה למעלה וחתמו ביהו, שש חתם תחת פנה למטה וחתם ביהו, שבע פנה לפניו וחתם מזרח בהיו, שמנה פנה לאחוריו וחתם מערב בהוי, תשע פנה לימינו וחתם דרום ביהו, עשר פנה לשמאל וחתם צפון ביהו.

התרחבות התודעה מתוארת באמצעות תנועה מרחבית בכל אחד משלושת הממדים של היקום. המרחב שמוצג בספר יצירה חתום ע"י שם ההוויה, שהוא הפן הנגלה של האל שאתו יכולה התודעה האנושית להתאחד. המונח חתום פירושו אטום או סגור הרמטית, והוא מעיד על כך שלא ניתן לדעת מה קורה מעבר לו. הפן הנסתר של האל נשאר עלום ולא ניתן לידיעה. שם ההוויה למעשה חותם את גבולות הידע וההבנה של התודעה האנושית. בתרשים 1 מוצג המרחב כפי שהוא מתואר בספר יצירה.

תרשים 1:

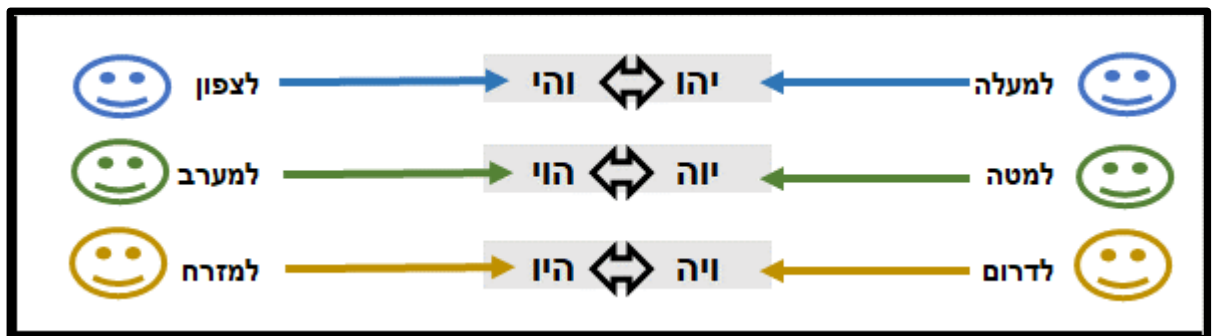
מכיוון שכל אחד מהכיוונים חתום על ידי צירוף שונה של אותיות שם ההוויה, נוצר מודל מרחבי שסגור בתוך קובייה, שמגבילה את אפשרותה של התודעה האנושית להתרחב. אולם בנוסף לתיאור זה של המרחב ושל הספירות שחותמות אותו ישנו תיאור אחר שנמצא באחד הפסוקים הקודמים של ספר יצירה.

פרק א' (ה) עשר ספירות בלימה מדתן עשר שאין להם סוף, נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת. שאדון יחיד הוא ואין שני לו. ולפני אחד מה אתה סופר.

בפסוק זה מוצגות הספירות כאינסופיות ("מדתן עשר שאין להם סוף") ובנוסף לכך הן מוצגות גם כמעגליות ("נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת"). הדימוי של שלהבת שקשורה בגחלת מעיד על תהליך של התחדשות. האש מתחדשת מתוך הגחלת כאשר היא באה במגע עם הרוח. כלומר הדימוי הוא לא של מעגל סגור, אלא דומה יותר לספירלה שבה בכל מחזור האנרגיה מתחדשת והמעגל מתרחב.

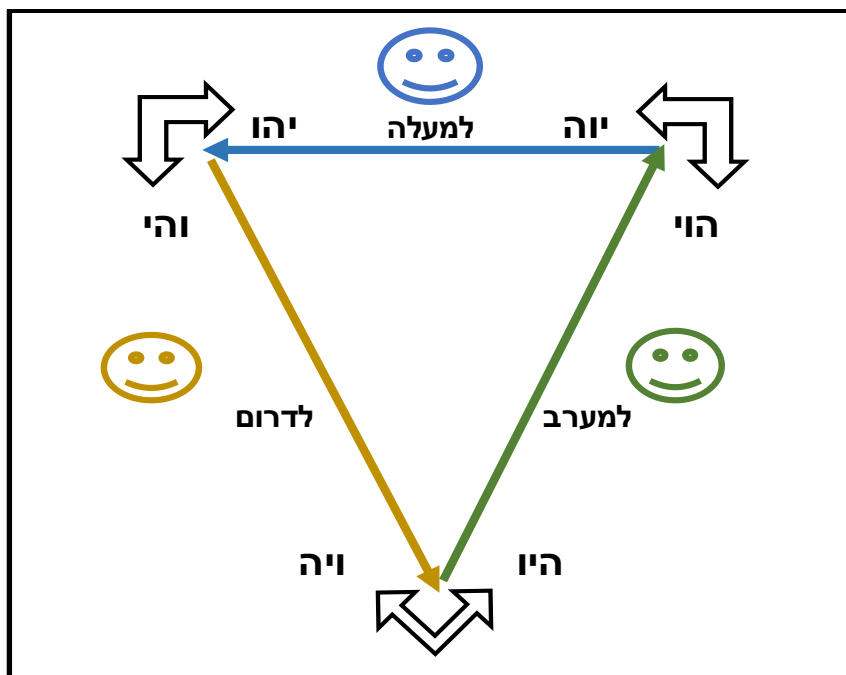
הפירוש שאציג כאן מאפשר לחבר את התיאור של ששת הספירות כחותמות שמגבילות את המרחב עם התיאור של הספירות כמעין ספירלה מחזורית ואינסופית. לשם כך צריך להסתכל על הסימטריה בין האותיות שחותמות את ששת הממדים. סימטריה זו מבוססת על תמונת ראי של כל צירוף אותיות. כך למשל הצירוף "יהו" יראה בתמונת הראי שלו כ "והי". באמצעות סימטריה זו הופכים ששת הצירופים לשלושה זוגות של צירופים סימטריים, כפי שמוצג בתרשים 2. הסימטריה בין החותמות מסבירה את הביטוי "נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן": תחילתו של החותם "והי" היא האות וו שהיא סופו של החותם "יהו" שסימטרי לו. במקביל סופו של החותם "והי" היא האות יוד שהיא תחילתו של החותם "יהו". אפשר לראות בתרשים 2 שהכלל הזה מתקיים בכל אחד משלושת הזוגות של החותמות הסימטריות. תיאור הספירות באמצעות הביטוי "נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן" רומז לכך שצריך להשתמש בסימטריה שמוצגת בתרשים 2 על מנת להבין את התיאור הוויזואלי שנרמז בטקסט.

תרשים 2:

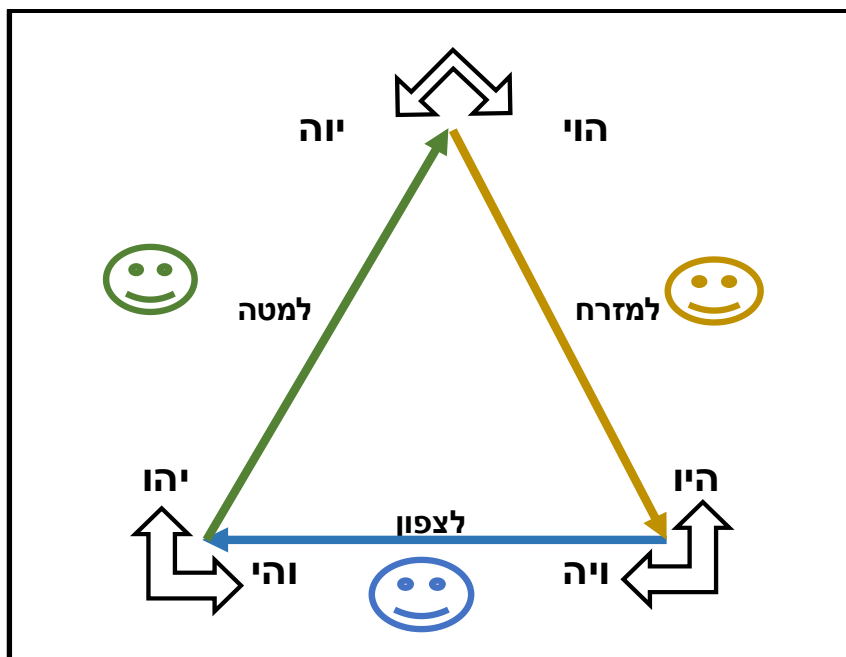
נסתכל כעת על האיש הכחול בפינה הימנית העליונה של תרשים 2 שנע על הציר האנכי לכיוון מעלה. במרחב שמתואר כקובייה סגורה, כאשר האיש הכחול הימני יגיע לחותם "יהו" הוא יעצר ולא יוכל להמשיך יותר בתנועה למעלה. אולם בפירוש שאותו אני מציע החותם איננו אטום וניתן לעבור אותו, אולם לאחר שעוברים אותו כיוון התנועה משתנה. כלומר החותם סוגר את התנועה למעלה, אך מאפשר תנועה בממד אחר. כדי להסביר את המודל המרחבי שמוצע כאן נסתכל כעת על האיש הכחול בפינה השמאלית העליונה של תרשים 2. האיש הכחול השמאלי נע צפונה לכיוון החותם "והי", אולם בגלל הסימטריה בין החותם "יהו" לחותם "והי" שני האנשים הכחולים נעים למעשה לעבר אותו חותם רק מכיוונים שונים. אם האיש הכחול הימני יגיע אל החותם "יהו" באותו זמן שהאיש הכחול השמאלי יגיע לחותם "והי" הם ייפגשו. ניתן לראות שאותה סימטריה תופסת גם לגבי שני האנשים הירוקים ושני האנשים הכתומים בתרשים 2. התנועה למטה לכיוון החותם "ויה" פוגשת את התנועה מערבה לכיוון החותם "הוי" (האנשים הירוקים). התנועה דרומה לכיוון החותם "ויה" פוגשת את התנועה מזרחה לכיוון החותם "היו" (האנשים הכתומים).

כעת נבחן מה קורה כאשר חוצים את החותמים. נתחיל שוב באיש הכחול שבפינה הימנית שנע כלפי מעלה כפי שמוצג בתרשים 3-א'.

בבסיסו העליון של המשולש מוצגת התנועה של האיש הכחול הימני על הציר האנכי, מהחותם "יזיה" (למטה) אל עבר החותם "ייהו" (למעלה). לאחר שהאיש הכחול שלנו חוצה את החותם "ייהו" הוא ממשיך לנוע, אבל מכיוון שהחותם "ייהו" היה קודם מלפניו כעת החותם הסימטרי "והי" נמצא מאחוריו. החותם "והי" הוא החותם של הצפון ולכן לאחר חציית החותם האיש הכחול משנה את כיוון תנועתו והוא נע כעת דרומה. מכיוון שסימנו בתרשים 2 את התנועה דרומה באמצעות האיש הכתום הימני, הצלע השמאלית של המשולש מוצגת כעת באמצעות האיש הכתום. הסימטריה בין צירופי האותיות, שנובעת מהביטוי "נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן", מצביעה על כך שהחותם עוצר את התנועה לאורך ציר אחד, אך מאפשר תנועה לאורך ציר אחר. נחזור כעת לצלע השמאלית של המשולש שבה האיש הכתום נע דרומה לעבר החותם "יזיה". לאחר שהוא חוצה את החותם "יזיה" הוא כעת עם הגב לחותם של המזרח "היו", ולכן הוא נע מערבה לכיוון החותם "היו". לפיכך הצלע הימנית של המשולש מוצגת כעת באמצעות האיש הירוק שבצד השמאלי של תרשים 2, שמייצג את התנועה מערבה. כאשר האיש הירוק חוצה את החותם "היו" הוא חוזר לציר האנכי כשהגב שלו לחותם "יזיה" (למטה) ופניו שוב לכיוון החותם "ייהו" (למעלה). בכך הושלם מחזור שלם שמתחיל בתנועה למעלה, ממשיך בתנועה דרומה, לאחר מכן ממשיך בתנועה מערבה ולבסוף חוזר שוב לתנועה למעלה.

כמובן שהבחירה להתחיל באיש הכחול שנע למעלה היא שרירותית. ניתן להתחיל מכל אחת מהצלעות של המשולש בתרשים 3-א', כאשר כל צלע מייצגת כיוון תנועה אחר. התנועה לפי הסימטריה בין צירופי האותיות מביאה לכך שמכל צלע שנתחיל, לאחר חציה של שלוש חותמות, נגיע בחזרה לאותו כיוון תנועה שבו התחלנו. במקביל תרשים 3-ב' מציג את שלושת כיווני התנועה הנוספים, שלא מופיעים בתרשים 3 א' (בסה"כ ישנם שישה כיווני תנועה לאורך שלושת הצירים של המרחב). גם כאן התנועה לפי הסימטריה בין צירופי האותיות מביאה לכך שלא משנה באיזה כיוון תנועה נתחיל, תמיד נגיע אליו בחזרה לאחר חציה של שלוש חותמות.

על מנת לראות את התמונה המלאה, שנובעת מהסימטריה שמוצגת בתרשים 3, צריך לעבור להצגה מרחבית. את ההצגה המרחבית יצרתי באמצעות כלי הבינה המלאכותית של Gemini. תחילה הגדרתי את מערכת הצירים באופן הבא:

ציר Z: למעלה-למטה, למעלה חיובי למטה שלילי.

ציר X: מזרח-מערב, מזרח חיובי מערב שלילי.

ציר Y: צפון-דרום, צפון חיובי דרום שלילי.

במערכת הצירים הזאת הגדרתי תחילה שלושה מסלולים על פי תרשים 3-א':

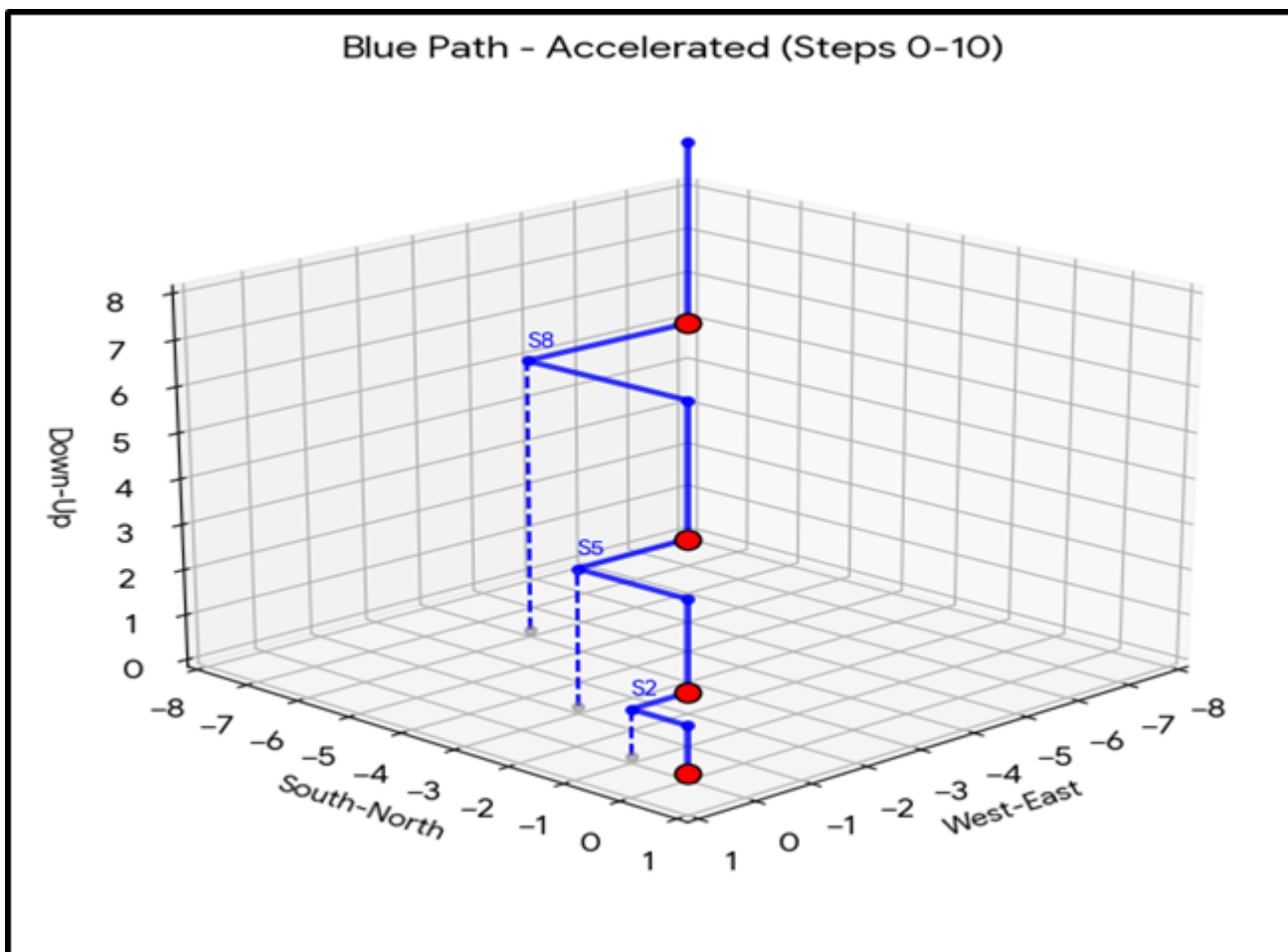
מסלול כחול: צעד למעלה, צעד דרומה, צעד מערבה - מקביל למחזור שמתחיל עם האיש הכחול בבסיסו העליון של המשולש.

מסלול כתום: צעד דרומה, צעד מערבה, צעד למעלה - מקביל למחזור שמתחיל עם האיש הכתום בצלע השמאלית של המשולש.

מסלול ירוק: צעד מערבה, צעד למעלה, צעד דרומה - מקביל למחזור שמתחיל עם האיש הירוק בצלע הימנית של המשולש.

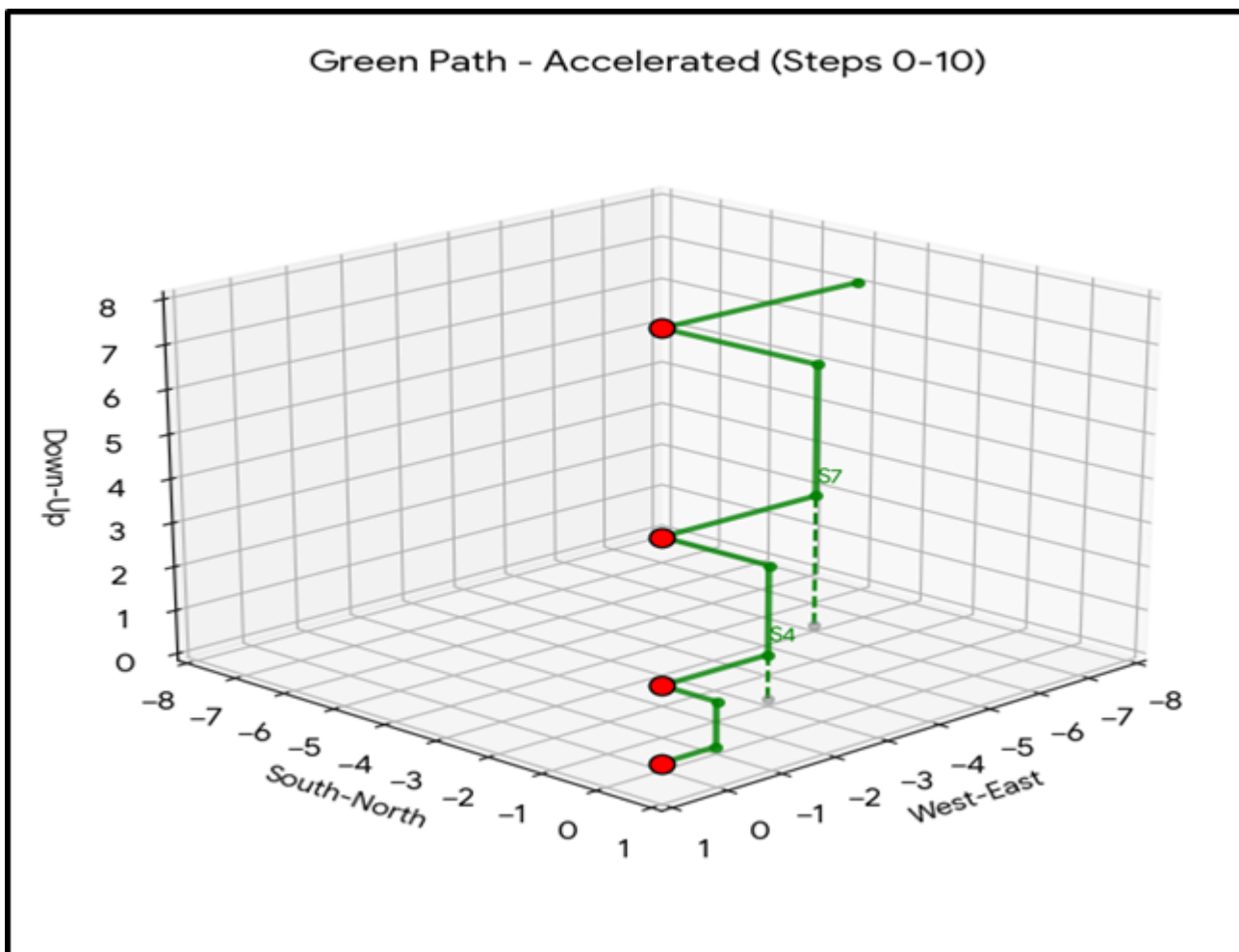
גודלו של כל צעד הוא יחידה אחת (בערך מוחלט) במחזור הראשון, והוא גדל בעוד יחידה בכל מחזור נוסף (כלומר שתי יחידות במחזור השני, שלוש יחידות במחזור השלישי וכיוב').

הגדרות אלה מאפשרות ליצור תמונה מרחבית תלת ממדית של התנועה שמוצגת בתרשים 3-א', שמשלבת את המרחב דמוי הקובייה, שנוצר על ידי החותמות, עם תנועה מחזורית-ספירלית אינסופית שאליה רומז הביטוי "נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת". בתרשים 4-א' ניתן לראות את התנועה המרחבית של המסלול הכחול.

המסלול הכחול עולה מראשית הצירים יחידה אחת אל החותם הראשון, פונה דרומה יחידה אחת (לכיוון השלילי של ציר Y) אל החותם השני ואז פונה מערבה יחידה אחת (לכיוון השלילי של ציר X) אל החותם השלישי, שם מסתיים המחזור הראשון ומתחיל המחזור השני. במחזור השני חוזר המסלול הכחול על התנועה באותם כיוונים, אבל הפעם גודלו של כל צעד הוא שתי יחידות, וכך חוזר חלילה. הנקודות שבהן מסתיים מחזור ומתחיל מחזור חדש מסומנות בעיגול אדום. האנכים שמסומנים בקווים מקווקים ממחישים את הגובה של כל מחזור מעל המישור X-Y.

תרשימים 4-ב' ו-4-ג' מציגים את התנועה של המסלול הכתום (דרומה, מערבה ולמעלה) ושל המסלול הירוק (מערבה, למעלה, דרומה).

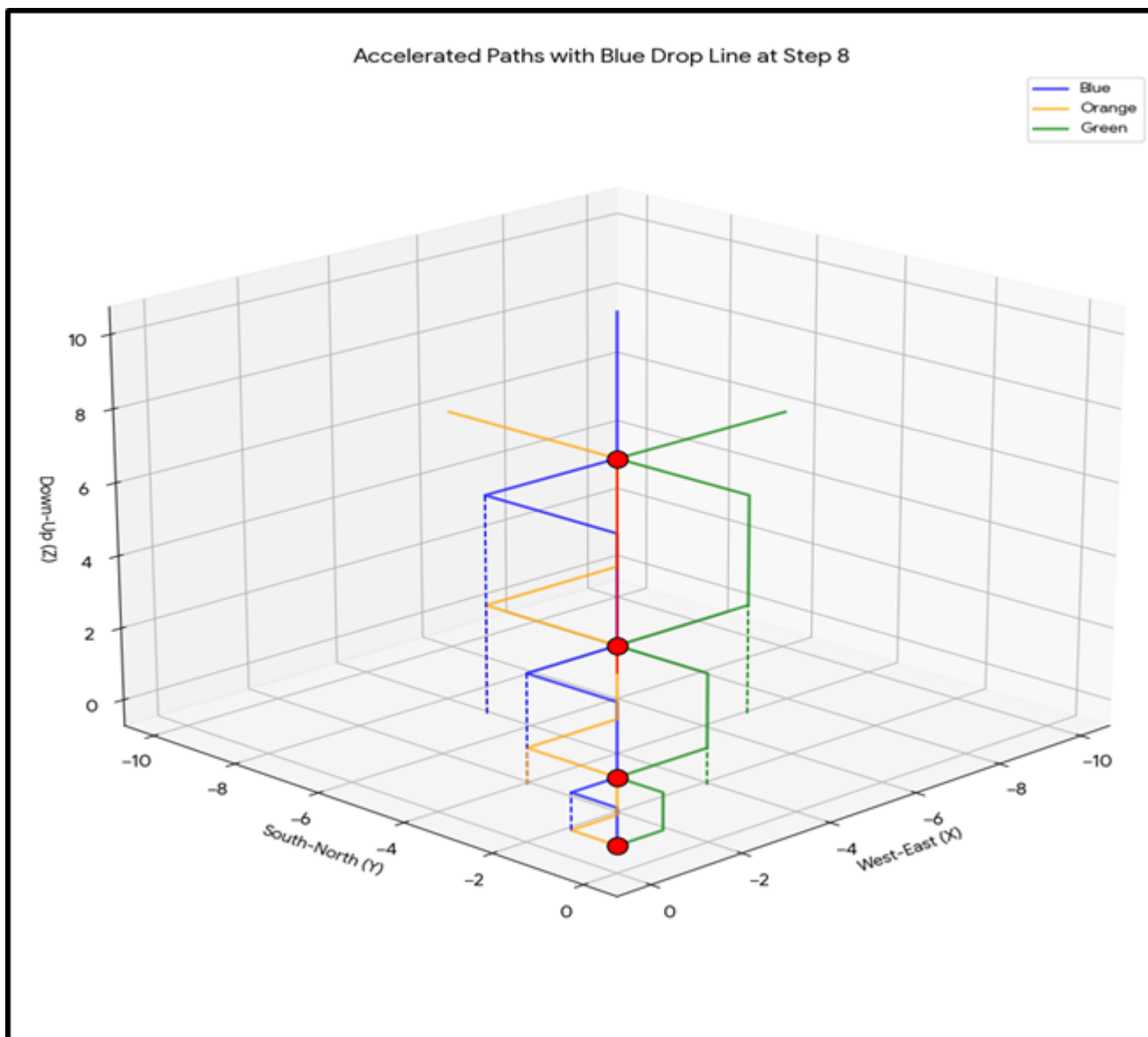
גם בתרשימים אלה העיגולים האדומים מציינים את הנקודות שבהן מסתיים מחזור ומתחיל מחזור חדש. חשוב לשים לב שנקודות הסיום של כל מחזור, בכל אחד מהמסלולים, מתלכדות.

נקודת הסיום של המחזור הראשון במסלול הכחול מתקבלת לאחר צעד למעלה (1 בציר Z), צעד דרומה (1 בציר Y) וצעד מערבה (1 בציר X).

במסלול הכתום נקודת הסיום של המחזור הראשון מתקבלת לאחר צעד דרומה (1 בציר Y) צעד מערבה (1 בציר X) וצעד למעלה (1 בציר Z).

במקביל נקודת הסיום של המחזור הראשון במסלול הירוק מתקבלת לאחר צעד מערבה (1 בציר X) צעד למעלה (1 בציר Z) וצעד דרומה (1 בציר Y).

כאמור ההשערה שלי היא שהתיאור של ששת הספירות האחרונות בספר יצירה מתייחס להתרחבות התודעה. לפיכך תיאור מתאים יותר להתרחבות כזאת הוא תנועה במקביל בכל שלושת הצירים. תיאור כזה מתקבל באמצעות שילוב של שלושת המסלולים שהוצגו בתרשים 4 א'-ג' והוא מוצג בתרשים 5.

איחודם של שלושת המסלולים יוצר תבנית תלת ממדית שמורכבת מקוביות, שמתפשטות במרחב, והולכות וגדלות ככל שהן מתרחקות מנקודת המוצא. כל קובייה נוגעת בזאת שלפניה בנקודת סיום המחזור של שלושת המסלולים. נקודות אלה, כפי שהראיתי קודם, מתלכדות ולכן הן מהוות נקודות השקה שבהן הקדקוד של כל קובייה נוגע בקובייה שבאה אחריה.

מודל התרחבות התודעה שמתקבל בתרשים 5 תואם לתיאורים שמופיעים בספר יצירה. הקוביות הן סמל לכך שבכל שלב של ההתפתחות, התרחבותה של התודעה מוגבלת. הגבולות מתוארים על ידי ששת הפאות של כל קובייה, שהן ששת החותמות שמתוארות באמצעות ששת הספירות האחרונות. אולם הקוביות במודל אינן סטטיות, אלא מתפשטות עד אינסוף באמצעות מחזור התנועה שיוצרת הסימטריה בין צירופי האותיות. בסופו של כל מחזור מסתיימת קובייה אחת והתודעה יכולה להתרחב לקובייה הבאה אחריה. הקצה התחתון של כל קובייה נעוץ בקצה העליון של הקובייה שלפניה ("נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן"). בנוסף לכך הקוביות מתפשטות בדומה לספירלה, מכיוון שכל קובייה גדולה יותר מזאת שלפניה. בכל נקודת סיום מחזור התודעה יכולה להתרחב ולחרוג מעבר לגבולות שהיו לה לפני כן. התרחבות התודעה בכל מחזור מצריכה השקעה של אנרגיה, שמתוארת בספר יצירה באמצעות הדימוי "כשלהבת קשורה בגחלת": אש שיוצאת מגחלת כתוצאה ממשב רוח. באופן זה נוצר מודל של התרחבות התודעה שמבוסס על מחזוריים שהולכים ומתרחבים. בכל מחזור התודעה מוגבלת ע"י הפן הנגלה של האל, אולם הגבולות האלה הולכים ומתרחבים עד אינסוף. בנוסף המעבר בין כל מחזור של התרחבות איננו

לינארי, אלא הוא מעין קפיצה ממצב אחד למצב שני, שמחייב השקעה של אנרגיה.

מתרגלים של עבודה רוחנית יכולים לזהות את התבנית הזאת שמאפיינת את התפתחות התודעה. תהליך ההתפתחות הרוחנית איננו לינארי, אלא מאופיין בתקופות של התרחבות שאחריהן מגיעות תקופות של עמידה במקום עד לשלב שבו אנו בשלים לעלות לרמה הבאה. רוּדִי מְכַנֵּה אֶת הַתְּהַלִּיךְ הַזֶּה "מוות ולידה מחדש" ומסביר אותו בהרצאה שלהלן, שלקוחה מהספר

: [Rudi – in his own words](#)

"עליכם לעבור לידה מחדש. במלים אחרות, כל המערכת שלכם צריכה להתעדן. עליכם למות, ולהשיל את עורכם פעם אחר פעם. עליכם למות ולעבור לידה מחדש כאן, על פני האדמה, פעם אחר פעם. לאחר מכן תוכלו לבסוף להיפתח לליבת הפנימית שלכם. אולם ההתפתחות הרוחנית הזאת, הרגישות הרוחנית הזאת, מתפתחת רק עם לידה מחדש, שמשמעותה עבודה עצומה ותחושה עצומה של התמסרות על מנת שרצונו של האל ייעשה."

בתרשים 5 מוצגת התמונה המרחבית שנגזרת משלושת המסלולים שבתרשים 3-א'. על מנת להשלים את המודל נדרשת גם הצגה מרחבית של שלושת המסלולים שמוצגים בתרשים 3-ב'. הצגה כזאת נמצאת בתרשים 6 שלהלן, שנבנה על פי ההגדרות הבאות.

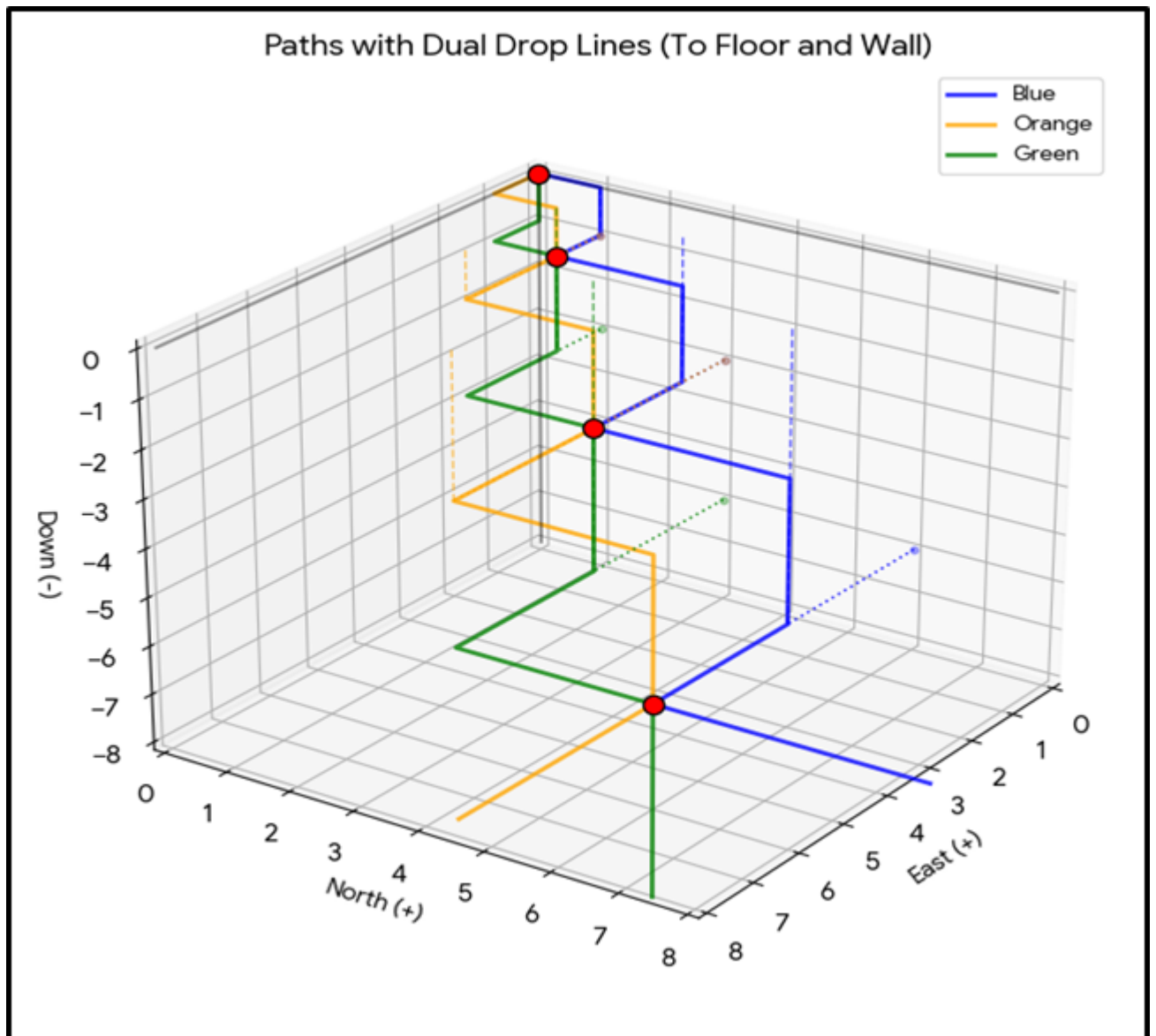
המסלול הכתום - מזרחה, צפונה ולמטה. מקביל למחזור שמתחיל עם האיש הכתום (הצלע הימנית של המשולש).

המסלול הכחול - צפונה, למטה ומזרחה. מקביל למחזור שמתחיל עם האיש הכחול (הבסיס התחתון של המשולש).

המסלול הירוק - למטה, מזרחה וצפונה. מקביל למחזור שמתחיל עם האיש הירוק (הצלע השמאלית של המשולש).

האנכים המקווקים מראים את המרחק של מסלול מהמישור XY שמעליו (תנועה למטה) ומהמישור XZ שמאחוריו (תנועה מזרחה).

הצגה של כל אחד מהמסלולים הנ"ל בנפרד מוצגת בנספח שבסוף המאמר.

התמונה שמתקבלת בתרשים זהה לזאת שבתרשים 5 רק בכיוון ההפוך. שוב ניתן לראות את הקוביות שהולכות וגדלות ככל שהן מתרחקות מנקודת המוצא. גם בתרשים 6 כל קובייה משיקה לזאת שלפניה בנקודת סיום המחזור שמסמלת מעבר ממצב תודעה אחד למצב תודעה גבוה יותר. לסיכום המודל המרחבי שהצגתי בתרשימים 5 ו-6 מתאר כיצד התודעה מתרחבת באופן מחזורי ואינסופי כתוצאה מתהליך האלכימיה הנפשית.

הפסוק האחרון של פרק א' בספר יצירה מציג שוב את החלוקה של עשר הספירות לארבע הראשונות וששת האחרונות.

פרק א' (יג) אלו עשר ספירות בלימה, אחת רוח אלוהים חיים, שתיים רוח מרוח, שלש מים מרוח, ארבע אש ממים, ושש קצוות רוס תחת מזרח מערב צפון דרום.

ארבע הספירות הראשונות מציגות את תהליך האלכימיה הנפשית שבו האנרגיה הגבוהה ("רוח אלוהים חיים") נכנסת לנפש האנושית ומעוררת תהליך של התמרה שבאמצעותו התודעה האנושית יכולה להתרחב ולהתחבר עם האנרגיה הגבוהה. ששת הספירות האחרונות מציגות את הפוטנציאל של התרחבות התודעה בעקבות תהליך ההתמרה. התרחבות התודעה נמצאת מחוץ לגבולות של ההתנסות האנושית הרגילה ולכן כל התיאורים שלה מורכבים מסמלים, מדימויים ומרמזים. כך למשל מתאר רודי את התרחבות התודעה בספרו [קניבלים רוחני](#) :

"נדרש אומץ רב לעבוד באופן דינמי בשני כיוונים שונים באותו זמן. הדבר דומה לניסיון ליצור שתי מערבולות בשני מישורים שונים, כשכל אחת מהן זקוקה לשנייה על מנת לשמר את מאזן האנרגיה שלה. עלינו להעלות את רמת האנרגיה, להתעלות מעל הרמה החדשה ולהתנתק ממנה, ואז להיפתח לכל ממד שבו המאמץ שכרוך בויתור ובהתנתקות מביא אנרגיות נוספות אל תוך הריקנות. עוצמה גבוהה ברמה גבוהה יוצרת מערבולת נוספת."

...

"חלק ממערבולות האנרגיה האלה הן בעצמן עולמות שלמים; כשמתבוננים בהן באופן מודע הן עוטפות את האדם שמתנסה בהן בתובנות שהן מביאות ובתחושה של יצירתיות ושל חיים בתוך התרחבות בלתי רגילה של אנרגיה. זוהי תבנית שיכולה לחזור על עצמה עד אינסוף."

ניתן להבחין בקווי דמיון בין התיאור של רודי לבין המודל המרחבי שמבוסס על הפירוש שלי לספר יצירה. בשניהם נמצא את המוטיב של התפשטות אינסופית דמוית מערבולת (ספירלה) וכן את המוטיב של התנתקות מרמת האנרגיה הקודמת על מנת לעלות לרמת האנרגיה הבאה.

רמזים נוספים לתהליך ההתמרה הנפשי נמצאים במקומות נוספים בספר יצירה. נסתכל למשל על הפסוק הבא מפרק ג' של ספר יצירה.

פרק ג' (א) שלש אמות אמ"ש סוד גדול מופלא ומכוסה וחתום בשש טבעות, ומהם יוצא אש ומים ורוח ומתחלקין זכר ונקבה.

הספירות רוח, מים ואש מסומלות באמצעות אותיות אמ"ש, שמכונות אמות. את המילה אמות ללא ניקוד ניתן לקרוא בשלושה אופנים: אמות (עם חיריק), אמות (עם פתח) או אמות (עם קובוץ). אמות (עם חיריק) יכול להתקשר לביטוי "אמות הקריאה", אבל הקושי בפירוש זה הוא שאמות הקריאה הן אותיות התנועה אהו"י ולא האותיות אמ"ש. אמות (עם פתח) יכול להתקשר לביטוי אמת מידה, אבל הקשר של ביטוי זה לפסוק בספר יצירה לא מובן. אמות (עם קובוץ) מופיע בספר הכוזרי בהקשר של עשרת הדיברות שמכונות היסודות של התורה "וְשָׁמַע הָעָם דְּבִיר צַח בְּעֵשְׂרֵת דְּבָרִים, הֵם אֲמוֹת הַתּוֹרוֹת וְשָׁרְשֵׁיהֶן" (הכוזרי, פרק א', פ"ז). נראה שגם בספר יצירה יש לקרוא את המילה אמות עם קובוץ, כלומר אותיות אמ"ש רומזות לכך שהספירות רוח, מים ואש הן יסודות של המציאות ושל התודעה.

הפסוק גם מצהיר שתוכנו עוסק בסוד גדול ומופלא. הוא מזכיר שש טבעות ומוסיף ששלושת היסודות – אש, מים ורוח – מתחלקים לזכר ולנקבה. שש הטבעות מתייחסות כנראה לחלוקה זו של שלושת היסודות, כאשר לכל יסוד ישנו צד זכרי וצד נקבי. בדיון הקודם ציינתי שההיבט המיני, שמאפיין את תהליך ההתמרה, איננו מוזכר בתיאור של הספירה הרביעית (אש) בפרק א'. בפסוק הנוכחי נמצא רמז להיבט המיני באמצעות החלוקה לזכר ולנקבה. על מנת לפענח רמז זה, שכבר בפסוק מוצג כ"סוד גדול מופלא", נעזר בפסוקים נוספים שמופיעים בסוף חלק ג' של ספר יצירה.

פרק ג' (ו) שלש אמות אמ"ש חקקן חצבן צרפן יצר בהן שלש אמות בשנה, ושלש בעולם, ושלש בנפש, זכר ונקבה.

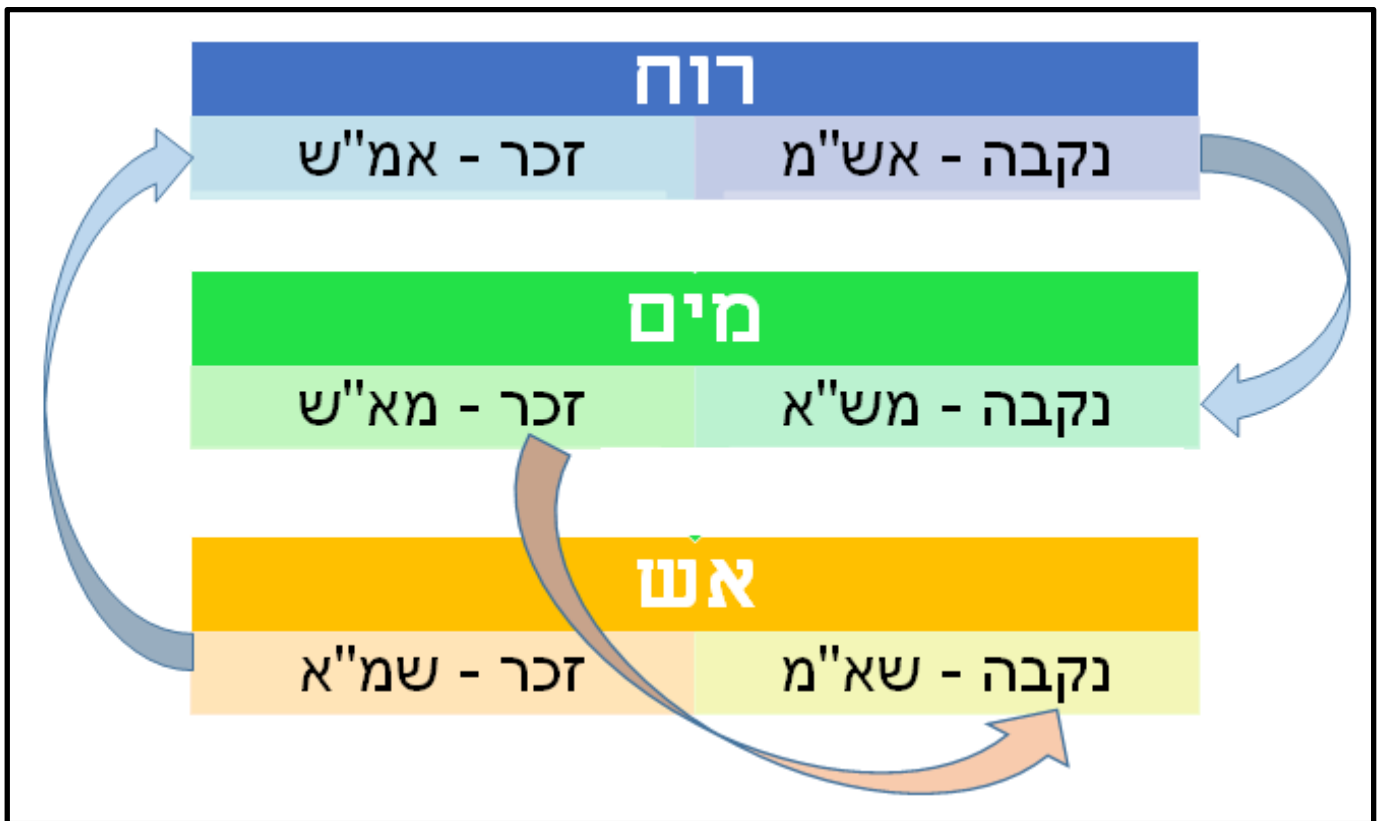
פרק ג' (ז) המליך אלף ברוח וקשר לו כתר, וצרפן זה בזה וצר מהן אויר בעולם, רויה בשנה, גויה בנפש, זכר ונקבה, זכר באמ"ש ונקבה באש"מ.

פרק ג' (ח) המליך אות מ' במים וקשר לו כתר, וצרפן זה בזה וצר בהן ארץ בעולם, קור בשנה, ובטן בנפש, זכר ונקבה, זכר במא"ש ונקבה במש"א.

פרק ג' (ט) המליך ש' באש וקשר לו כתר, וצרפן זה בזה וצר בהן שמים בעולם, חום בשנה, ראש בנפש זכר ונקבה, זכר בשמ"א ונקבה בשא"מ.

פסוקים אלה מציגים את הביטוי של שלושת היסודות בעולם, בזמן ובנפש האדם. ההתייחסות לנפש היא באמצעות איברים שונים בגוף, אך בנוסף ישנו גם אזכור לצד זכרי ולצד נקבי של הנפש באמצעות צירופים של אותיות אמ"ש. בשלב זה אתייחס רק לצד הזכרי והנקבי של הנפש. בהמשך המאמר אדון גם במשמעות של הקשר בין שלושת היסודות לבין איברי הגוף. בתרשים 7 מוצג מבנה הספירות השנייה, השלישית והרביעית, כפי שמופיע בפרק א', על פי החלוקה לצד זכרי ולצד נקבי.

תרשים 7:

בחלק הקודם הראיתי שהסימטריה בין צירופי האותיות של שם ההוויה היא המפתח למודל המרחבי של התפתחות התודעה. בתרשים 7 השתמשתי באותה סימטריה על מנת להציג את זרימת האנרגיה בין הספירות רוח, מים ואש. ההנחה שלי היא שספר יצירה מציג את הצירופים של אותיות אמ"ש כרמז לאופן שבו זורמת האנרגיה הגבוהה בין הספירות. לפיכך בתרשים מוצגת זרימת האנרגיה באמצעות חיצים שמחברים צירופים סימטריים של אותיות אמ"ש. נתחיל את התיאור של זרימת האנרגיה בספירה השנייה (רוח) שבה הצד הנקבי מסומן בצירוף אש"מ. תמונת הראי של הצירוף אש"מ הוא הצירוף מש"א שהוא הצד הנקבי של הספירה השלישית (מים). לפיכך האנרגיה זורמת מהצד הנקבי של הספירה רוח לצד הנקבי של הספירה מים. מהספירה השלישית לספירה הרביעית האנרגיה זורמת מהצד הזכרי של הספירה מים (מא"ש) לצד הנקבי של הספירה אש (שא"מ). החיבור בין צד זכרי לצד נקבי מסמל את תהליך ההתמרה שהצגתי

קודם. באמצעות הצירופים של אותיות אמ"ש רומז ספר יצירה להיבט המיני של תהליך ההתמרה: החיבור בין הצד הזכרי לצד הנקבי, שמביא ליצירתה של רמת אנרגיה חדשה. זהו אותו "סוד גדול מופלא" שהוא האיחוד של הצד הזכרי עם הצד הנקבי, שמביא להתמרתה של האנרגיה האנושית לאנרגיה רוחנית. התמרה זו קורית במעבר מהספירה השלישית (מים) לספירה הרביעית (אש). לאחר ההתמרה מתהפך כיוון הזרימה של האנרגיה, כפי שכבר הוצג קודם. האנרגיה יכולה לעלות כעת מהצד הזכרי של הספירה אש (שמ"א) ישירות לצד הזכרי של הספירה רוח (אמ"ש). חשוב לשים לב שהאיחוד בין הזכר לנקבה מתרחש רק במעבר בין הספירה מים לספירה אש. בנוסף לכך השינוי בכיוון זרימת האנרגיה מתרחש רק בספירה אש (הספירה הרביעית). הסמליות של האיחוד בין הזכר לנקבה בפסוקים אלה מפרק ג' משלימה את התיאור של התפתחות התודעה שראינו בפרק א'. איחוד זה, שנרמז באמצעות הסימטריה בין הצירופים של אותיות אמ"ש, מוסיף את ההיבט המיני לתיאור של תהליך ההתמרה במעבר מספירת המים לספירת האש.

ספר יצירה מציג את שלושת היסודות, רוח, מים ואש, גם באמצעות יחסם לעולם ולגוף האנושי. ביטוי לכך ראינו כבר בפסוקים הקודמים, וכן בפסוקים הבאים שגם הם לקוחים מפרק ג'.

פרק ג' (ג) שלש אמות אמ"ש בעולם, רוח ומים ואש, שמים נבראו תחלה מאש, ארץ נבראת ממים, אויר נברא מרוח מכריע בנתיים.

פרק ג' (ה) שלש אמות אמ"ש בנפש, ראש בטן וגויה. ראש נברא מאש, בטן ממים, וגויה מרוח מכריע בנתיים.

ההקבלה בין אותיות אמ"ש ליסודות רוח מים ואש, על פי פסוקים אלה, מוצגת בטבלה הבאה.

ש	אש	שמים	ראש
א	רוח	אוויר	גויה
מ	מים	ארץ	בטן

הספירה אש מסומלת על ידי האות שין ומקושרת לשמים בטבע ולראש בגוף האדם.

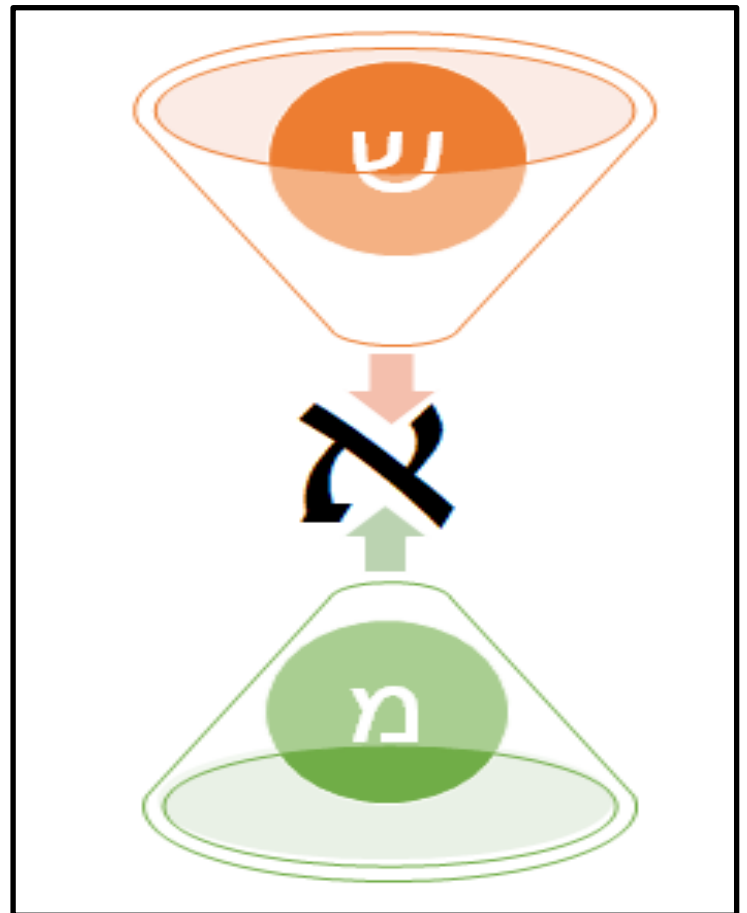
הספירה מים מסומלת על ידי האות מם ומקושרת לארץ בטבע ולבטן בגוף האדם.

הספירה רוח מסומלת על ידי האות אלף ומקושרת לאוויר בטבע ולגויה בגוף האדם.

על פי האקדמיה ללשון המילה **גו** קשורה למילה המקראית **גויה** שמשמעה גוף, והיא מילה נרדפת שלה. המילה **גו** מקורה בתנ"ך והיא זהה למילה גב. כך למשל: "גוי נתתי למכרים ולחניי למרטיים" (ישעיהו נ, ו), "שוט לסוס, מתג לחמור, ושבט לגו כסילים" (משלי כו, ג), "כי השלכת אחרי גוד כל חטאי" (ישעיהו לח, יז), "ואתה השלכת אחרי גוד" (מלכים א יד, ט).

הסדר של היסודות, רוח, מים ואש, בפסוקים אלה בפרק ג' שונה מהסדר שהוצג קודם בפרק א', והוא מומחש באמצעות המבנה הוויזואלי שלהלן שמוצג בתרשים 8.

תרשים 8:

האות שין שמזוהה עם האש, השמים והראש נמצאת למעלה. האות מם שמזוהה עם המים, הארץ והבטן נמצאת למטה. האות אלף שמזוהה עם הרוח, האוויר והגב נמצאת באמצע ומתווכת ביניהם. ניתן לראות שבפסוקים אלה הספירה אש, שבפרק א' הייתה מתחת לספירה מים, עלתה כעת ונמצאת למעלה מעל הספירה רוח. היסוד רוח משויך בפרק א' לשתי ספירות: הספירה הראשונה שהיא רוח אלוהים והיא המקור לאנרגיה הגבוהה; הספירה שניה שהיא התודעה האנושית שמתוארת כמחשבות, רעיונות והחוויה של העולם החיצוני. בתיאור הנוכחי הספירה אש ממוקמת מעל לרוח האנושית, שמסומלת כעת באמצעות אויר, אך במשתמע מתחת לרוח אלוהים. ניתן להסיק מכך שסדר הספירות שמוצג בפסוקים אלה מתאר את מצבה של התודעה במצב שבו תהליך התמרה כבר מתרחש. במצב זה קיים כבר חיבור בין התודעה האנושית לבין הנוכחות האלוהית בעולם. הסמל לכך היא עלייתה של הספירה אש, שמאופיינת בפרק א' באמצעות "כסא הכבוד ואופנים ושרפים וחיות הקדש ומלאכי השרת וכל צבא מרוס" מעל לספירה השנייה שהיא התודעה האנושית. מבחינה ויזואלית האות שין מסמלת את צ'קרת הכתר (בקדקוד הראש) ונראית כמו משפך שפתוח כלפי מעלה. האות מם, מסמלת את הצ'קרות התחתונות של הטבור, המין ובסיס עמוד השדרה ונראית כמו משפך הפוך שפתוח כלפי מטה. האות אלף שנמצאת ביניהם, מסמלת את עמוד השדרה (גו = גויה), ופתוחה הן כלפי מעלה והן כלפי מטה. האש בתיאור הנוכחי מסמלת אנרגיה ממקור גבוה שנכנסת דרך קדקוד הראש וזורמת למטה על מנת להתבטא בתודעה האנושית. האות שין שפתוחה כלפי מעלה מסמלת את קליטתה של האנרגיה ממקור גבוה. המים בתיאור הנוכחי מסמלים את המתחים ואת הרגשות השליליים שאנו מייצרים בעקבות האינטראקציה עם נסיבות חיינו. האות מם שפתוחה כלפי מטה מסמלת את אותה אנרגיה גסה ולא מעודנת שאותה אנו סופגים מהחיים, שעולה כלפי מעלה לאחר שעברה את תהליך ההתמרה. האנרגיה הגבוהה שמגיעה מלמעלה מאפשרת את תהליך ההתמרה של האנרגיה הנמוכה שמקורה בחיי היומיום. התמרה זו קורית באמצעות איחוד של האנרגיה הגבוהה,

שמקורה בנוכחות האל, עם האנרגיה המינית האנושית. ביטוי נוסף לאיחוד זה ניתן לראות גם בסדר האותיות בתרשים 8. האנרגיה שיורדת מוצגת על ידי הצירוף שא"מ, שמסמל את הצד הנקבי של הספירה אש. האנרגיה שעולה מוצגת על ידי הצירוף מא"ש, שהוא הצד הזכרי של הספירה מים. החיבור של הצד הנקבי עם הצד הזכרי יוצר את תהליך ההתמרה.

תיאור של התזונה הנפשית שמגיעה משני המקורות הוצג במובאה הקודמת מדבריו של רודי:

"התהליך הבסיסי שעליו נשענת העבודה הפנימית הוא קליטתה וזיקוקה של התזונה שנדרשת לצורך הגדילה הרוחנית. החיים הרגילים מזינים את האישיות. הישות הפנימית זקוקה לאנרגיה גבוהה יותר על מנת לקבל תזונה."

תרשים 8 מציג את התהליך הזה באמצעות שני כיווני הזרימה של האנרגיה. האנרגיה הגבוהה יורדת מנוכחותו של האל אל התודעה האנושית על מנת להתניע את תהליך ההתמרה. האנרגיה הנמוכה מזינה את התודעה האנושית, ויכולה לעלות ולהתאחד עם נוכחות האל בעולם רק לאחר שעברה התמרה.

בתיאור הנוכחי הרוח מסמלת את זרימת האנרגיה בשני הכיוונים, באמצעות האות אלף שפתוחה לשני כיווני הזרימה. מצד אחד האנרגיה הגבוהה שיורדת דרך הראש (העין השלישית) למרכזי האנרגיה שבאזור הבטן (הטבור והמין). מצד שני האנרגיה האנושית שעברה התמרה ועולה מבסיס עמוד השדרה לקדקוד הראש (צ'קרת הכתר) ומשם היא יכולה להתחבר לנוכחות האלוהית בעולם. האנרגיה זורמת בשני הכיוונים לאורכו של הגב (גויה בלשונו של ספר יצירה) שמחבר את הראש עם החלק התחתון של הבטן. נביא שוב את התיאור של רודי מהמובאה שהוצגה בחלק הקודם:

"הציור הפשוט ביותר של מערכת העיכול הנפשית הוא קו שיוצא מנקודה שנמצאת קצת מעל הגבות ונמשך לאורך אמצעו של הגוף עד לאזור של אבר המין. לאורכו של קו זה נמצאים מרכזים נפשיים שמכונים צ'קרות. הקו עצמו הוא אפיק זרימה טבעי לכוח הנפשי והרוחני."

ביטוי נוסף לרוח, שמסומלת באות אלף ומתווכת בין האש והמים, הוא האוויר. בדימוי מהטבע האוויר, שהוא האטמוספירה, מתווך בין השמיים לארץ. אולם בפסוק נוסף בספר יצירה מובאת התייחסות שונה לאוויר בהקשר של צלילים.

פרק ב' (ג) שלש אמות אמ"ש, מ' דוממת, ש' שורקת, א' חק מכריע בנתיים.

בפסוק זה מוצג הצליל שמשמיעה כל אחת מאותיות אמ"ש, אך מהטקסט לא ברור למה הכוונה. בספרה של לאונורה ליט מצאתי פירוש מעניין לצלילים שמיוחסים לאותיות אלה. נסתכל שוב על המבנה של אותיות אמ"ש שהוצג קודם, אולם הפעם בהקשר של הנשימה.

שאיפה	שורקת	ש
	מתווכת ביניהם	א
נשיפה	דוממת	מ

כדי להבין את משמעותם של הצלילים שמוזכרים בפסוק זה צריך להקשיב לנשימה שלנו כאשר אנו שואפים את האוויר פנימה ולאחר מכן משחררים את האוויר בהדרגה. הצליל שנשמע כאשר אנו שואפים את האוויר פנימה הוא סו (So). חשוב לזכור שבעברית ניתן לבטא את האות שין גם כ-Sh וגם כ-S כמו למשל בשם "שרה". הצליל שאנו שומעים כאשר אנו נושפים את האוויר החוצה הוא אמ (Am) או האם (Ham). בטנטרה יוגה המנטרה [סו-האם \(So-Ham\)](#) נחשבת כמנטרה טבעית, מכיוון שהיא זהה לצליל הטבעי של הנשימה. מדיטציות שונות נעזרות בצליל סו-האם כדי להתרכז בנשימה. לאונורה ליט מצביעה על הדמיון בין המנטרה סו-האם לבין הצלילים שמיוחסים לאותיות שין ומם בספר יצירה: "שי שורקת" ו-"מ' דוממת". סטוארט פריין, המורה שלי ותלמיד ישיר של רודי, מציג בספרו "[אור בירושלים](#)" פרשנות מעניינת לנשימה כביטוי לתפילה.

"בכל פעם שאנו שואפים אוויר אנו לוקחים את החיים לתוכנו, בכל פעם שאנו נושפים אוויר אנו מוסרים חלק מעצמנו; זהו תהליך אורגני שנמשך עד הרגע שבו אנו עוזבים את העולם. הנשימה היא כמו תפילה והתודעה היא כמו אזמל מנתחים; השילוב של שניהם פותח את החלקים העמוקים ביותר של ההוויה שלנו."

המשמעות המילולית של הביטוי סו-האם בסנסקריט היא "זה הוא אני", והוא מסמל את האחדות בין האדם ליקום. האות שין שמשויכת לשאיפת האוויר פנימה קשורה לאש שמסמלת את הממד הרוחני הגבוה. כאשר אנו שואפים אוויר אנחנו מכניסים לתוכנו את הממד הרוחני הגבוה שהסמל שלו הוא אש. האות מם שמשויכת לנשיפת האוויר החוצה, קשורה למים שמסמלים את המרכיב האנושי של התודעה שלנו. כאשר אנו נושפים אוויר אנחנו מוסרים חלק מעצמנו לעולם. האות אלף שנמצאת ביניהם קשורה לאוויר והיא זאת שיוצרת את ההקשר לנשימה.

נשימה מודעת היא מרכיב מרכזי בכל תרגול רוחני, ובוודאי בתרגול שמאפשר את התהליך של אלכימיה פנימית. הדמיון של פסוק זה בספר יצירה למנטרה הטבעית סו-האם, מחזק את ההשערה שפסוקים אלה בספר יצירה רומזים לתהליך של התפתחות רוחנית.

השורשים היהודיים של האלכימיה:

מרים היהודייה, שמכונה גם מרים העברייה, הייתה אלכימאית יהודייה שלפי השערה חיה באלכסנדריה ההלניסטית בין המאה ה-1 עד המאה ה-3 לספירה. היא מוזכרת בהרחבה בכתביו של זוסימוס מפנופוליס, שהיה אלכימאי הלניסטי שחי במצרים בסביבות שנת 300 לספירה. ספריו של זוסימוס הם הכתבים העתיקים ביותר של האלכימיה ההלניסטית, שידועים היום למחקר. זוסימוס מצטט את מרים היהודייה פעמים רבות בספריו ומתייחס אליה ביראת כבוד רבה, כמקור לידע מהעת העתיקה. כמוכן זוסימוס, כמו גם אלכימאים נוספים שחיו בתקופות מאוחרות יותר, מתייחסים למרים כמייסדת של תורת האלכימיה ההלניסטית. חלקם אף ייחסו למרים היהודייה יכולות נבואיות. עם השנים הפכה דמותה של מרים היהודייה לאגדתית וחלק מהאלכימאים בימי הביניים, בעיקר אלכימאים מוסלמים, זיהו אותה באופן אנכרוניסטי עם מרים אחותו של משה. בנוסף למובאות בכתביו של זוסימוס, נזכרת מרים היהודייה בספרי אלכימיה מאוחרים יותר, הן של מחברים יוונים והן של מחברים ערבים.

הציטוטים של מרים היהודייה, שמופיעים בכתביהם של אלכימאים שונים, כוללים תיעוד נרחב של ניסויים אלכימיים שמיוחסים לה. חלק מציטוטים אלה עוסקים במפורש בניסויים כימיים ומתארים מכשירים שונים שהומצאו על ידה, כמו למשל **אמבט מרים**. אולם האלכימאים התייחסו לניסויים הכימיים שנעשו על ידם כסמלים לתהליכים רוחניים. הם סברו שגם לחומר הדומם יש ממד רוחני, מעין נשמה, ולכן התהליכים הכימיים שמתרחשים בחומר דומים לתהליכים מקבילים שמתרחשים אצל האדם. המחשה לכך ניתן למצוא בציטוטים הבאים שמיוחסים למרים היהודייה.

"כשם שאדם מורכב מארבעת האלמנטים, כך גם נחושת; כשם שאדם הוא תוצאה של החיבור בין נוזלים, מוצקים ורוח, כך גם נחושת."

"מריה אמרה: 'אם כל הגופים המתכתיים לא יוחלשו באמצעות הפעולה של האש, ואם האד המזוקק שצומצם לרוח לא יתרומם, שום דבר לא יגיע לסיומו.'"

ביטוי מפורש יותר להשקפתה הרוחנית של מרים היהודייה נמצא באמרה חידתית שמיוחסת לה, ושאותה ציטטתי מספרו של רפאל פטאי *The Jewish alchemists a history and source book*:

"לכן הנביאה העברייה צווחה (באקסטזה): 'האחד הופך לשניים, שניים הופכים לשלוש, ובאמצעות השלישי הרביעי משיג את האחדות; לכן השניים הם למעשה אחד.'"

הפסיכולוג קרל גוסטב יונג סבר שהאמירה הזאת של מרים היהודייה היא אחת **האקסיומות המרכזיות של האלכימיה**. על פי הפרשנות שלו המספרים הזוגיים (2 ו-4) מסמלים את הצד הנקבי, את האדמה, את האזורים שמתחת לאדמה, ואת הרוע עצמו. הצד הנקבי שמסומל ע"י המספרים הזוגיים משורבב לתוך המספרים האי-זוגיים (1 ו-3) שמסמלים את הצד הזכרי שמתבטא בדוגמה הנוצרית לגבי האל והשילוש הקדוש.

רפאל פטאי הטיל ספק בפרשנות זו. לדעתו, המושגים שלקוחים מהדוגמה הנוצרית היו זרים להשקפתה של מרים היהודייה. כהוכחה לטענה זו הוא מצטט מספר אמרות של מרים היהודייה שמוצגות להלן.

"אל תיגע באבן החכמים בידיך; אתה אינך שייך לזרענו, אתה אינך מזרעו של אברהם."

"אם אינך מזרענו אינך יכול לגעת בה, מכיוון שהאמנות⁷ היא מיוחדת, לא פשוטה."

"חכמת האל נסתרת מהגויים."

אמרות אלה מצביעות על כך שמרים היהודייה התייחסה לאלכימיה כתחום יהודי אזוטרי, שלא

⁷ "האמנות" – The Art – הוא כינוי נפוץ לאלכימיה אצל האלכימאים ההלניסטים.

לאור זאת אני מציע פירוש אחר לאמרה זו, שמסתמך את הפרשנות הקודמת שהצגתי לגבי תיאור הספירות בספר יצירה. על מנת להדגים את הפירוש שאני מציע נסתכל על הטבלה הבאה.

ספר יצירה – פרק א'	מרים היהודייה
<p>(ז) אחת רוח אלהים חיים חי עולמים נכון כסאו מאז, (ח) שתים רוח מרוח, חקק וחצב בה עשרים ושתים אותיות יסוד ... וחקק וחצב בהן ארבע רוחות מזרח ומערב צפון ודרום,</p>	<p>האחד הופך לשניים,</p>
<p>(ט) שלוש מים מרוח חקק וחצב בהן תהו ובהו רפש וטיט,</p>	<p>שניים הופכים לשלוש,</p>
<p>(י) ארבע אש ממים חקק וחצב בהן כסא הכבוד ואופנים ושרפים וחיות הקדש ומלאכי השרת וכל צבא מרום. ומשלשתן יסד מעונו.</p>	<p>ובאמצעות השלישי הרביעי משיג את האחדות; לכן השניים הם למעשה אחד.</p>

"האחד הופך לשניים": רוח אלוהים (הספירה הראשונה) חודרת לתודעה האנושית (הספירה השנייה). התודעה האנושית מאופיינת בריבוי: מחשבות, רעיונות, מילים וההכרה שמתקשרת עם העולם החיצוני.

"שניים הופכים לשלוש": בעקבות הצמצום של התודעה האנושית למרכיבים היסודיים שלה (רמז לתרגול שכרוך בשקט ובריכוז המחשבות) רוח אלוהים יכולה להמשיך ולזרום מהספירה השנייה אל הספירה השלישית. כאמור הספירה השלישית מבטאת את המציאות הפנימית האנושית שנובעת מהאינטראקציה שלנו עם העולם שסביבנו. מציאות זאת מאופיינת במתחים, בפחדים, בחוסר ביטחון וברגשות שליליים. מתחים אלה חוסמים את זרימתה של האנרגיה הגבוהה (רוח אלוהים) לאורך מערכת הצ'קרות.

"ובאמצעות השלישי הרביעי משיג את האחדות": משפט זה תואם את התיאור הקודם של התמרת האנרגיה שמתרחשת במעבר מהספירה השלישית לספירה הרביעית, ומסומל כיצירה של אש ממים. פירוק המתחים במרכז שמתחת לטבור מאפשר את תהליך ההתמרה של האנרגיה האנושית לאנרגיה מעודנת יותר, שמתרחש בספירה הרביעית. כתוצאה מתהליך זה יכולה התודעה האנושית להתאחד עם הנוכחות האלוהית בעולם. אפשר לראות את ההקבלה בין הטקסט האלכימי של מרים היהודייה לסופו של הפסוק בספר יצירה שמתאר את הספירה הרביעית: **ומשלשתן יסד מעונו**. האמירה החידתית של מרים היהודייה שהרביעי משיג את האחדות באמצעות השלישי מקבילה לכך שבספר יצירה נאמר שמעונו של האל, שמסמל את האחדות, נוצר משלושת הספירות רוח, מים ואש.

"לכן השניים הם למעשה אחד": הספירה השנייה, שהיא התודעה האנושית, יכולה באמצעות תהליך ההתמרה להתאחד עם הספירה הראשונה, רוח אלוהים.

אמרה חידתית נוספת של מרים היהודייה דומה לרעיונות שנמצאים בספר יצירה.

”מרים אמרה: 'אחדו את הזכר עם הנקבה ותמצאו את זה שאתם מחפשים.'”

כאמור האיחוד של הצד הזכרי עם הצד הנקבי מסמל את תהליך ההתמרה שבו האנרגיה המינית האנושית מתאחדת עם האנרגיה הגבוהה שזורמת דרך מערכת הצ'קרות, לאחר שהן נפתחו. איחוד זה מאפשר לאנרגיה היצירתית הגבוהה שבאדם לעלות לאורך עמוד השדרה עד לצ'קרת הכתר ולהתאחד עם הנוכחות האלוהית בעולם. בהקשר זה אביא שוב את דבריו של רודי מהמובאה שהוצגה קודם:

”האנרגיה המינית היא האנרגיה החיונית ביותר והגבוהה ביותר שקיימת באורגניזם האנושי במצבו הרגיל. כשאנרגיה קוסמית מתקשרת עם אנרגיה מינית באופן שאותו תיארת קודם, מתחיל תהליך שינוי באנרגיה המינית. התהליך הוא מאוד אמתני. אפשר לחוש אותו במרכז של המין כחמימות נעימה ביחד עם תחושת עקצוץ בדומה לבועות של שמפניה. תהליך זה מייצר כוח בתוך האורגניזם האנושי שאיננו יכול להתקיים בתנאי החיים הרגילים. הכוח הזה הוא המעורר הטבעי של האנרגיה היצירתית הגבוהה שנמצאת במצב רדום בבסיס עמוד השדרה. שום דבר אחר לא יכול לעורר את האנרגיה הזאת באופן טבעי.”

גם ספר יצירה רומז על האיחוד בין הצד הזכרי לצד הנקבי באמצעות הצירופים של אותיות אמ"ש. איחוד זה מתרחש במעבר של האנרגיה מהיסוד מים ליסוד אש, כפי שמוצג בתרשים 7. האיחוד של הצד הזכרי עם הצד הנקבי במעבר מהספירה השלישית (מים) לספירה הרביעית (אש) מביא להיפוך של זרימת האנרגיה. עליית האנרגיה לאורך עמוד השדרה לצ'קרת הכתר, מאפשרת את איחודה של התודעה האנושית עם נוכחות האל בעולם.

ההקבלות שהצגתי כאן בין הטקסטים אלכימיים של מרים היהודייה לבין הפסוקים שהוצגו קודם מספר יצירה מצביעות על קשר אפשרי ביניהם. ישנה גם חפיפה מסוימת בין התקופה המשוערת שבה חיה ופעלה מרים היהודייה (המאה ה-1 עד המאה ה-3 לספירה) לבין התקופה המשוערת שבה נכתב ספר יצירה. גרשום שלום סבר שספר יצירה נכתב בין המאה ה-2 למאה ה-5 לספירה. לעומתו יהודה ליבס סבור שספר יצירה הוא קדום יותר ונכתב בסוף ימי בית שני, כנראה בתחילת המאה ה-1 לספירה. ליבס מזהה בספר השפעות הינדיות, בעיקר בדרך שבה ממוינות האותיות על פי צליל ההגייה שלהן, דבר שאפשרי בתקופה ההלניסטית שבה היה קשר בין הודו לבין המזרח הקרוב.

רמז נוסף לקיומה של קבוצה יהודית בעת העתיקה שעסקה בתרגול רוחני שמבוסס על אלכימיה פנימית נמצא במובאה הבאה, מתוך חיבור בשם "על חיי העיון" של פילון האלכסנדרוני, שמתאר קהילה רוחנית של נזירים יהודיים שפעלה במצרים ונקראה התרפויטים (המרפאים)⁸.

”בסעודה משתתפות גם נשים, רובן בתולות זקנות אשר שמרו על טהרת מידותיהן לא מתוך כפייה, כדרך כמה מהכוהנות היווניות, אלא מרצונן החופשי, מתוך תשוקתן הלוהטת לחכמה. בלהיטותן לחיות עמה בצוותא כבת-זוג לחיים, הן מאסו בתענוגות הגוף ואין הן חושקות בצאצאים בני-תמותה, אלא באותם ילדים בני-אלמוות שרק הנשמה היקרה לאלוהים יכולה להוליד בכוחות עצמה, שכן האב זרע בה קרניים רוחניות המאפשרות לה לחזות באמיתות החכמה.” (פילון – "על חיי העיון", פרק 7, 68).

במשפט האחרון מתאר פילון תהליך שבו הנשמה יולדת בכוחות עצמה ילדים בני אלמוות באמצעות קרניים רוחניות שזורע בה האל. התיאור הוא של איחוד מיני בין אנרגיה רוחנית שמקורה ברוח אלוהים, שמתוארת כזכר, לנשמה האנושית, שמתוארת כנקבה. כתוצאה מהאיחוד המיני הזה

⁸ דיון מקיף בקהילת התרפויטים ובקשר שלהם לאיסיים ניתן למצוא במאמר קודם שלי "דרכם הרוחנית של האיסיים – מקומראן לקונדליני".

הזרע האלוהי מפרה את הנשמה האנושית ובעקבותיו היא יולדת צאצאים רוחניים שהם בני אלמוות. משתמע גם שכתוצאה מהלידה הרוחנית הזאת הצאצאים הרוחניים שיוולדת הנשמה יכולים "לחזות באמיתות החכמה." " הזיווג הרוחני בין האלוהי לאנושי שמתאר פילון, בהקשר של התרפויטים, מקביל לחלוטין להיבט המיני של תהליך ההתמרה שמוצג על ידי רודי. בספר יצירה נרמז ההיבט המיני של תהליך ההתמרה באמצעות הסימטריה בין הצירופים של אותיות אמ"ש. רמז נוסף נמצא גם באמירתה החידתית של מרים יהודייה בנוגע לחיבור בין הזכר לנקבה שבאמצעותו נמצא את מה שאנו מחפשים.

חשוב לציין גם, ללא קשר לאמור לעייל, שהחוקר שמר אריאלי משער שספר יצירה נכתב בחוג שהיה חלק מקהילת התרפויטים. לדעתו ספר יצירה הוא טקסט מדיטטיבי שמשקף אינטראקציה בין מזירים ברהמינים הודיים, שפעלו במצרים ההלניסטית במאה ה-1 לספירה, לבין קהילת התרפויטים.

"וואכן, בספרות הקלאסית, מפי מלומדים מהעת העתיקה, ניתן למצוא תיאורים של מה שהם מכנים "החכמים העירומים", גימנוסופיסטים, הברהמינים, המקבילים בהרבה פרטים למאפייני כת התיראפויטים שבסביבות אגם מריוט, שליד אלכסנדריה. לשיטתי, החוג האפשרי בו נכתב ספר יצירה המדיטטיבי פר-אקסלנס." ([אריאלי, "ספר יצירה והתרבות היהודית-יוונית", 2022](#))

על בסיס ההקבלות שהוצגו בחלק זה ניתן לשער שבעת העתיקה התקיימה מסורת יהודית רוחנית שהכירה ושימרה את תהליך ההתמרה הרוחני שנקרא אלכימיה נפשית. מסורת זאת מתבטאת בספר יצירה, בכתביה של מרים היהודייה ובעדותו של פילון לגבי קהילת התרפויטים. מבחינה גיאוגרפית הן מרים היהודייה והן כת התרפויטים פעלו במצרים ההלניסטית, ולכן ייתכן שקיים ביניהם קשר היסטורי. אם נכונה השערתו של שמר אריאלי, שספר יצירה נכתב בחוג שהיה חלק מקהילת התרפויטים, הסבירות של קשר היסטורי בין קהילת התרפויטים, ספר יצירה ומרים היהודייה מתחזקת.

מאמר זה עוסק בפוטנציאל להתפתחות רוחנית שקיים בכל אדם. ההתפתחות הרוחנית מבוססת על תהליך נפשי שחייבים לעבור אותו, ללא קשר לשיטת התרגול שאדם בוחר. על מנת שהפוטנציאל הרוחני שלנו יצא מן הכוח אל הפועל המרכיבים הנפשיים הנמוכים שלנו: המתחים, הפחדים, החרדות, הדיכאונות והאגו, חייבים להתפרק. במקומם צריכים להתפתח בתוכנו מרכיבים נפשיים גבוהים יותר: אהבה, חמלה, שמחה והכרת תודה. התהליך הזה מתואר בחלק מהדרכים הרוחניות כתהליך של התמרה ומכונה גם אלכימיה פנימית.

השאלה שהתעוררה אצלי בעקבות סיפרה של לאונורה ליט היא האם ישנם חלקים בספר יצירה שעוסקים בתהליך ההתפתחות הרוחנית, ובאופן ספציפי בתהליך ההתמרה שמכונה אלכימיה פנימית. כאשר מחפשים הדרכה רוחנית בטקסטים עתיקים, חשוב לזכור את דבריו של רודי בהרצאה שבה הוא הציג לראשונה בפני תלמידיו את המבנה של מערכת הצ'קרות⁹:

"קיימים תיאורים רבים של המערכת הזאת. למיטב ידיעתי כל התיאורים האלה הם בחלקם לא נכונים או לא שלמים. או שהכותבים לא באמת הבינו על מה הם כותבים, או שהם היקשו במודע על הקוראים ליישם את מה שהם תיארו. אני יכול לומר בוודאות שבכתבי יד טיבטיים רבים השאירו במכוון חלקים מסוימים ללא הסבר, וההסבר ניתן רק בעל פה על ידי המורה. באופן זה ניתן היה לוודא שהתורה הרוחנית תישמר באופן טהור, ובמקביל לא לאפשר לתלמידים לנסות שיטות תרגול מתקדמות לפני שנבנו בתוכם היסודות המתאימים." "

דבריו של רודי נכונים על אחת כמה וכמה לגבי ספר יצירה, שמלכתחילה רב בו הנסתר על הנגלה. על מנת לאתר רמזים לתהליך של אלכימיה נפשית בספר יצירה פתחתי את המאמר בתיאור מפורש של התהליך. בחרתי להתמקד בהרצאה של רודי שבה הוא מסביר את המבנה ודרך הפעולה של מערכת הצ'קרות. לדעתי זהו ההסבר הבהיר ביותר של התהליכים הנפשיים שצריכים להתרחש על מנת שתהליך ההתפתחות הרוחנית יתרחש.

לאחר מכן ניסיתי להסביר את התיאור של עשר הספירות בפרק א' של ספר יצירה, לאור דבריו של רודי על התפתחות התודעה. ההסתכלות על הספירות של ספר יצירה, ובמיוחד על ארבעת הספירות הראשונות, כשלב בתהליך ההתפתחות הרוחנית מאפשרת להבין את סדר ההשתלשלות הספירות זו מזו. קריאת הטקסט על פי הפשט שלו משאירה סימני שאלה רבים, במיוחד לגבי המעבר מהספירה השלישית (מים), שמתוארת במונחים ארציים שליליים של כאוס ולכלוך, לספירה הרביעית (אש) שמתוארת במונחים רוחניים נשגבים של מלאכים, שרפים וכיסא הכבוד. אולם אם נקבל את הפירוש שהמעבר הזה הוא רמז לתהליך ההתמרה שבאמצעותו המרכיבים הנפשיים הגסים הופכים לאנרגיה יצירתית גבוהה, הטקסט הופך להיות עקבי והגיוני.

בהמשך בחנתי את תיאורן של ששת הספירות הבאות, שלאור הפירוש הקודם לארבעת הספירות הראשונות, מציג את התרחבותה האפשרית של התודעה האנושית. בטקסט ישנם שני תיאורים סותרים של המרחב שמסמל את פוטנציאל ההתרחבות של התודעה. התיאור הראשון מציג מרחב סופי שתחום על ידי שם ההוויה, שמסמל את הפן הנגלה של האל. התיאור השני מציג מרחב שמתפשט לאינסוף באופן מחזורי. באמצעות רמזים שמצאתי בטקסט, ותוך היעזרות בכלי של בינה מלאכותית, הצגתי מודל של התרחבות התודעה שמשלב בין מרחב סופי שתחום בשם הוויה לבין מרחב אינסופי שמתפשט באופן מחזורי. מודל זה, שגם הוא פותר סתירה פנימית בטקסט של ספר יצירה, תואם את התיאור ההתנסותי שמציג רודי לתהליך ההתפתחות הרוחנית.

בסופו של חלקו השני של המאמר בחנתי פסוקים נוספים בספר יצירה שרומזים לתהליך ההתפתחות הרוחנית. במיוחד התמקדתי בסמליות של האותיות אלף ממ ושין (אמ"ש) שספר יצירה עוסק בהן בהרחבה. שוב באמצעות רמזים שמצאתי בטקסט הראיתי כיצד התיאור של

⁹ התרגום לעברית לקוח ממאמר קודם שלי בשם "אלכימיה נפשית – להפוך את כיוונו של האור"

אותיות אלה בספר יצירה מסמל את התהליך הנפשי שכרוך בהתפתחות הרוחנית, ובמיוחד את ההיבט המיני של תהליך זה שמתבטא באיחוד של הצד הזכרי עם הצד הנקבי. בנוסף הצגתי את התובנה של לאונורה ליט לגבי הקשר של אותיות אמ"ש למנטרה הטבעית סו-האם שהיא הצליל הטבעי של הנשימה.

בחלקו השלישי והאחרון של המאמר עסקתי באלכימאית מרים היהודייה, שאלכימאים רבים בדורות שאחריה התייחסו אליה כאל המייסדת של תורת האלכימיה. הראיתי כיצד אמירות חידתיות של מרים היהודייה יכולות להתפרש, באמצעות ההקשר של תיאור הספירות בספר יצירה, כרמזים לתהליך האלכימיה הפנימית. בנוסף הצגתי קטע מדבריו של פילון שמתאר את קהילת התרפויטים שפעלה במצרים במאה ה-1 לספירה. הקטע הנדון עוסק בהיבט המיני של תהליך ההתפתחות הרוחנית ומקביל לתיאורים דומים שנרמזים בספר יצירה ואצל מרים היהודייה. הצגתי את השערתו של שמר אריאלי, שספר יצירה נכתב בחוג שהיה חלק מקהילת התרפויטים. במידה והשערה זו נכונה, ייתכן שקיים קשר היסטורי בין קהילת התרפויטים והמחבר של ספר יצירה לבין מרים היהודייה.

עסקתי במאמר זה באופן נרחב בפירוש של ספר יצירה, באמצעות ניתוח של הטקסט והשוואתו למקורות אחרים. עם כל זאת לא הייתי יכול לגשת בכלל לנושא של אלכימיה פנימית ללא ההתנסות המעשית, לאורך שנים רבות, בשיטת המדיטציה שפיתח רודי. חלק מהנושאים שקשורים לתהליך האלכימיה הפנימית הובהרו לי רק לאחרונה, על ידי המורה שלי [סטוארט פריין](#), במהלך שיעורי המדיטציה שהוא מעביר. נראה לי שמחבר ספר יצירה מציע גישה דומה להבנת הכתוב. בחרתי לסיים את המאמר באותו פסוק מספר יצירה שבו פתחתי את הפירוש שלי, ושמציג את עמדתו של מחבר הספר לגבי הדרך להבין אותו.

”עשר ספירות בלימה, בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר, ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום, שלכך נאמר רצוא ושוב. ועל דבר זה נכרת ברית.”

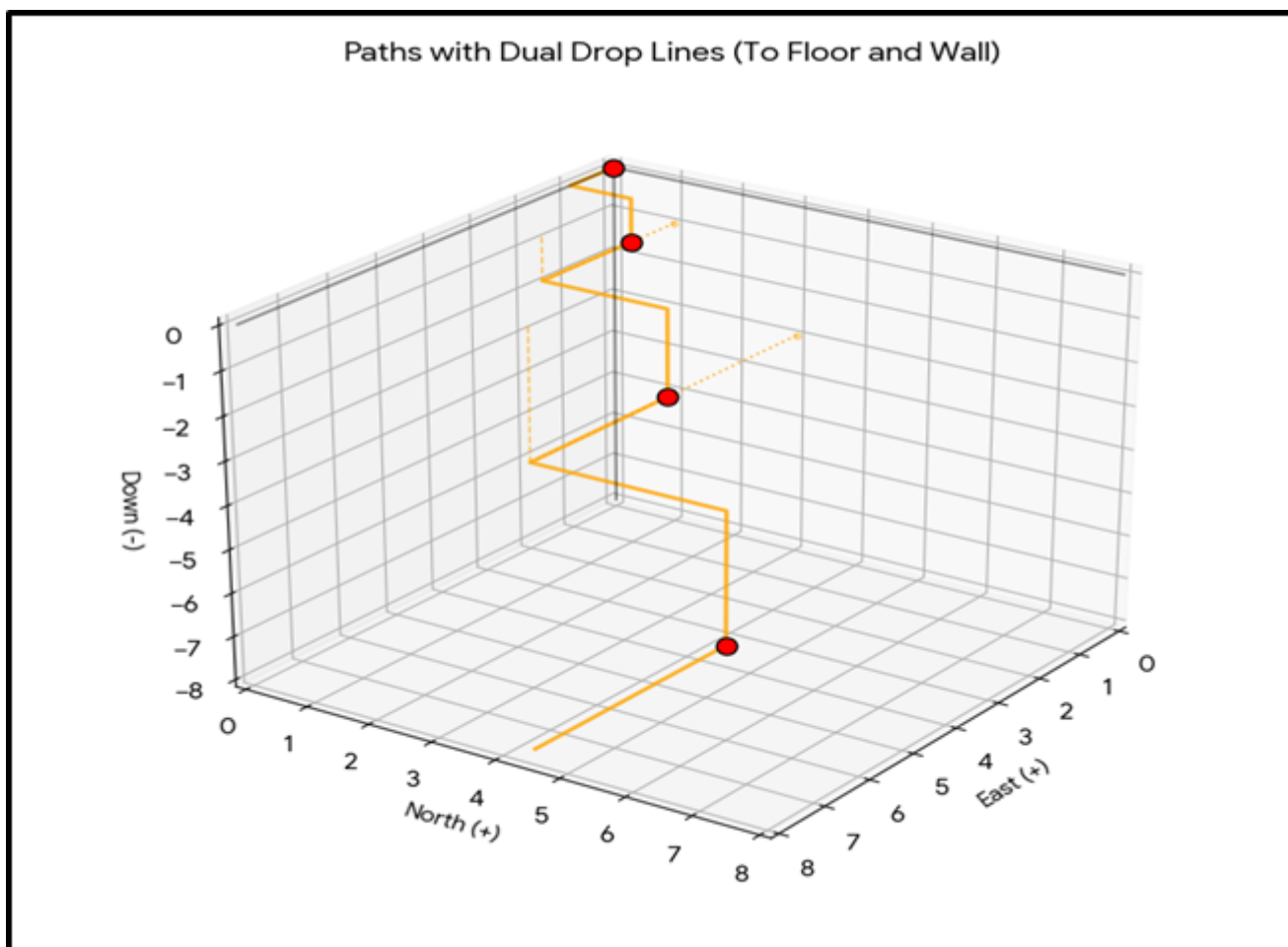
התרשימים שלהלן הם הצגה מרחבית של כל אחד משלושת המסלולים שמוצגים בתרשים 3-ב'. ההצגה המאוחדת של שלושת המסלולים נמצאת בתרשים 6 שבגוף המאמר. התרשימים נוצרו בעזרת כלי הבינה המלאכותית של Gemini.

המסלול הצהוב - מזרחה, צפונה ולמטה.

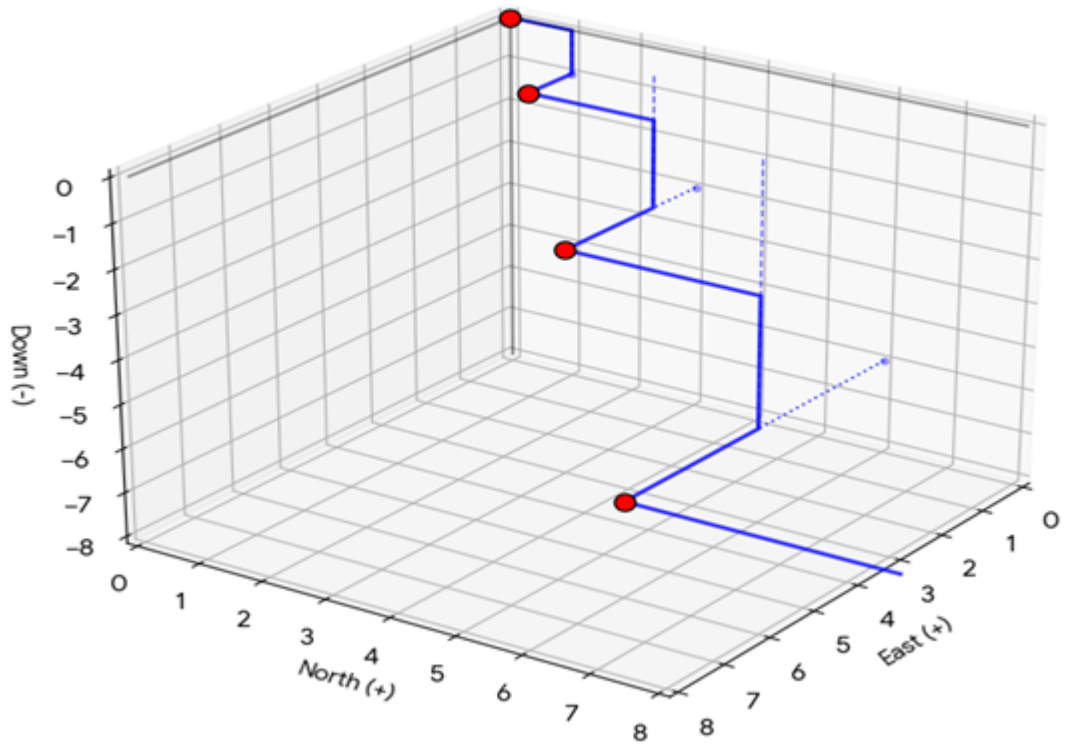
המסלול הכחול - צפונה, למטה ומזרחה.

המסלול הירוק - למטה, מזרחה וצפונה.

האנכים המקווקים מראים את המרחק של מסלול מהמישור XY שמעליו (תנועה למטה) ומהמישור XZ שמאחוריו (תנועה מזרחה).

Paths with Dual Drop Lines (To Floor and Wall)

Paths with Dual Drop Lines (To Floor and Wall)

